

OBSAH

TÉMA Ondřej Formánek Text jedna báseň?	04
TÉMA Daniel Řehák Anketa	08
HUDBA Kateřina Eva Klimešová Nebe v San Piegu	12
HUDBA Ondřej Kašpar Přichází tygr	18
DIVADLO Lukáš Rychlý Divadlo Cože	20
DIVADLO Vladimír Hulec Pláč avantgardy, pláč paměti aneb Kdo je oběť?	22
DIVADLO Kateřina Lešková Dolenská Šišák do každé rodiny	26
HUDBA Karel Kočka Chlap, co nikdy nezavře hubu	28
HUDBA Karel Kočka Mezi Joe Strummerem a Sepulturou	30
HUDBA Ondřej Stratilík Klavír jako emocionální zbraň	32
HUDBA Islandská melancholie a italský temperament v jednom	34
HUDBA Jakub Pech [re:jazz] – Sedm statečných jazzmanů z Německa	36
HUDBA Petr Dorůžka Mahal Rai Banda	38
HUDBA Petr Dorůžka Tartit – Transovní zpěv, který vedou ženy	42
HUDBA Ondřej Bezr Už mluví sám za sebe	44
HUDBA Jiří Hradecký Nespoutaná energie v živých barvách	46
HUDBA Jan Pomuk Štěpánek Nekonečné proměny Sofa Surfers	50
STRÍPKY	54
FOTOGALERIE Ivan Prokop	56
RESUMÉ	58

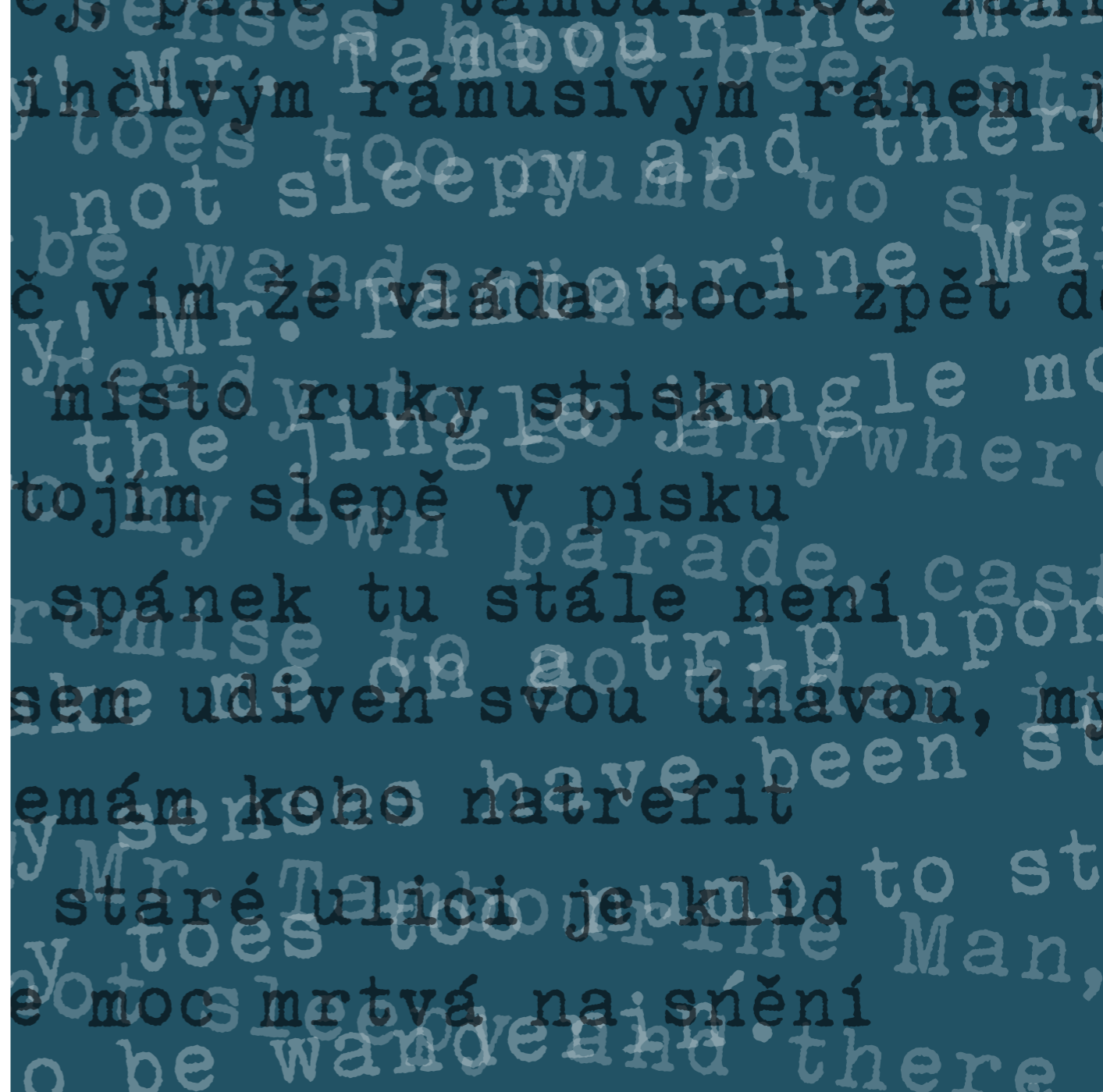
VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

přijměte na úvod přání všeho dobrého do nového roku, a vězte, že Palác Akropolis vstupuje do druhé dekády 21. století s programem nabitým až k prasknutí. Důkazem tohoto tvrzení nechť jsou vám následující stránky mapující věci minulé, budoucí i ty nadčasové.

K posledně jmenovaným patří totiž naše aktuální téma. Tím je písňový text, jak se říká „textařina“, a jeho rozdílná úroveň na české i zahraniční scéně. Názory profesionálů, písničkářů a zpěváků, kteří někdy zplodili nebo pravidelně chrlí české písňové texty, si můžete přečíst v anketě. Pohled shora, z pera zkušeného kulturního publicisty Ondřeje Formánka, jenž se zaobírá písňovým textem jako takovým, pak naleznete v úvodním článku Text jedna báseň?. K problematice slov písně patří i rozhovor, v němž byl do detailu vyzpovídan rodící se spisovatel, ale již velmi známý zpěvák kapely Vypsaná Fixa Márdi. Za zmínku rozhodně stojí i divadlo Cože?, jež posouvá používání českého jazyka do vsutku netradičních rovin a vytváří tak pozoruhodná díla.

Na dalších stránkách prvního naditého čísla MaPy roku 2010 vás pak čeká a nemine intro do kulturního programu, profily umělců ze všech koutů světa, ale i recenze, pozvánky nebo nové objevy. Jelikož je na našich stránkách opravdu co číst, dovolte mi vypíchnout namátkou dva články, jež byste rozhodně neměli při listování minout. Jedním je ohlédnutí za koncertem nezaměnitelné hudební formace Living Colour a druhým zpráva z projektu Euroconnections, Emiliana Torrini. Tak ať se vám v novém kulatém roce daří, objevujte nové horizonty a přijďte si rozšířit obzory, alespoň kulturní, k nám do Paláce Akropolis. Blíží se totiž čínský rok tygra, který se nese ve znamení harmonie, smíření a překračování hranic. O totéž se budeme snažit my, jakožto multikulturní perla Žižkova.

Ester Starman

Text jedna báseň?

Hudební texty jsou přehlíženou formou slovního výrazu. Na papíře vypadají příšerně. Aby taky ne, vždyť na papír vůbec nepatří. To, že skvělý Lou Reed vydal svoje texty knižně, je jen důkazem jeho nafouklého ega. Název knihy – Mezi myšlenkou a vyjádřením – přesně ukazuje, kde se Lou ztratil.

Ondřej Formánek foto [archiv](#)

Možná i vám někdo poslal odkaz na video, ve kterém herec Christopher Walken v páteční večerní talkshow Jonathana Rosse na BBC1 básnický přednáší text Poker Face, velké hitovky od Lady Gaga. Jeho popularita na YouTube a podobných videoseverech vylétla skoro stejně vysoko jako šlágr, z něhož si utahuje. Protože, když šestašedesátiletý prošeďivělý oskarový herec obřadně usedne do křesla, zahledí se do listu papíru a pak pomalu a soustředěně pronese osudová slova:

*Hra lásky a intuice hrají kartu
s pikami od samého startu*

aby pak přešel k extatické recitaci refrénu

*oh, oh, oh, oh, ohhhh, ohh-oh-e-ohh...
Já ho rozhicuju, já mu ukážu, co mám*

je to fakt legrace. Možná se u toho videa bavila i třidvacetiletá Stefani Germanotta, která se v poslední době nechává označovat jako Lady Gaga. Ale taky možná ne, třeba se vztekala, že není fér přednášet text, který není určený k přednesu. Protože... zkuste zavřít oči a představit si Christophera Walkena (nebo pro mě za mě Jana Třísku či Otakara Brouska) jak umělecky recitují pro změnu například tyto verše:

*Když jsou světla venku, není to tak nebezpečný
tak nás tu máte a teď nás bavte
připadám si hloupě a nakažlivě
tak nás tu máte a teď nás bavte
mulata, albína, moskyta, mé libido.*

Znělo by to více méně stejně směšně jako Gaga, ačkoli v tomhle případě se, jak jste si asi všimli, jedná o refrén legendární Smells Like Teen Spirit od Nirvany. Text té silné, výbušné skladby, který pojednává o tom, jak teenageři předčasně přišli o iluze, působí – je-li takto svlečený z hudby, jen tak napsaný na obrazovce nebo na papíře – akorát rozpačitě a komicky neohrabaně. A když si dáte tu práci – která spočívá v tom, že napíšete název nějaké známé písničky do Googlu a pak kliknete na jeden z desítek odkazů na weby, které její text nabízejí k přečtení – dojdete po libovolném počtu pokusů k závěru, že takhle kostřbaté jsou až na výjimky všechny hudební texty. Takže člověka vcelku neudiví rozšířený názor, že v pop music na žádné velké mistry slova nenatrefíte. Místo toho narazíte na podivuhodně mnoho muzikantů a hudebních kritiků, co s tímhle názorem souhlasí a s radostí vás poučí, že „ty vole, jasně že Editors mají úplně blbý slova, ale zněj jako retro osmdesátek a Joy Division a to teď leť, chápáš?“ To, že hudební textaři jsou nutně slabší, než jejich básníci kolegové, ale není nutně pravda. Pro hudební texty to-

tiž platí totéž, co pro texty dramatické. Vzpomínám si, co před lety prohlásil divadelní režisér Petr Lébl, když si ho pozvali na jeden seminář na pražské katedře Divadelní vědy – byl jsem jedním z mladých studentů, co seděli v posluchárně a hltali Mistrova slova. Říkal, že Čechovy Tri sestry, Shakespearova Hamleta a prostě jakékoli drama nemá obyčejný člověk vůbec co číst. Tyhle texty jsou určeny jenom divadelníkům. Běžný smrtelník je má slyšet pouze a jen z úst herců, kteří stojí na jevišti. Basta! Lébl to sice tehdy zdůrazňoval trochu v sebeobraně, protože byl obviňován, že jeho novátorské interpretace Rac-ka nebo Strýčka Váni „nejsou Čechov“ – zejména diváky, kteří tyhle klasiky ruského dramatu znali z povinné četby na střední škole. Ale to je vedlejší, protože to nic nemění na skutečnosti, že i slavná dramata často nejsou žádným velkým čtenářským zážitkem. Ke čtenářskému zážitku nejsou čtena: jsou to slova budoucích divadelních inscenací. V nich nabývají smysl.

Hudební texty jsou zas pro změnu slova, která nabývají smyslu s tóny a melodiemi. Vezměte si třeba refrén Love-songu od The Cure.

*Ať budu jakkoli daleko
Vždycky tě budu milovat
Ať zůstanu sebedéle
Vždycky tě budu milovat
Ať řeknu jakákoli slova
Vždycky tě budu milovat
Vždycky tě budu milovat*

Podobné říkanky píše většina lidí zhruba ve věku, kdy k nim poprvé začnou něžně šeptat jisté zajímavé žlázy, které jsou zodpovědné za takovou tu „poezii růžového pijáku“. Jenže když tenhle papírově banální text zasadíte do báječné jednoduché, prostě smutné a repetitivní písničky od The Cure (a dáte mu emo-hlas Roberta Smitha), vyroste z něj silná skladba o lásce, která okouzluje právě svou báječnou jednoduchostí opakovaných slov, a je silná právě

tím, jak se vyhýbá jakékoli rafinovanosti. Je to přímočaré vyjádření citů, kterému by ornamentální výzdoba jen překážela v upřímnosti.

IT'S ONLY LYRICS BUT I LIKE IT

Ambiciózní hudební literát by ale stejně prohlásil, že na něj je tohle moc lehká múza. On chce báseň. Jenže síla básně spočívá mimo jiné v tom, že její hudbou je ticho, ticho jako velké prázdné bílé plátno, na něž se promítají slova. Takže písňové texty s básnickými ambicemi budou silné jen tehdy, když bude i hudba, která je doprovází, jejich promítacím plátnem nebo scénografií jejich příběhu, a už proto by neměla být moc barevná a členitá, nesmí jim moc stát v cestě, musí ustoupit, být pod nimi, podmalovat. Jako ta jednoduchá bicí mašinka a trocha píána pod Eminemovou The Way I Am, španělka pod tehdy ještě ublíženecky mečivým hlasem Leonarda Cohena v Suzanne, nebo ambientní zvukové obzory, do nichž Laurie Andersson vypráví své příběhy.

Zrovna ona zmíněná Eminemova The Way I Am je hudebním ekvivalentem textu Lovesong od The Cure. Pusťte ji v instrumentální verzi někomu, kdo vystudoval Ježkárnu, a prohlásí, že tohle by uměl napsat i šicí stroj. A přitom dobře víte, že pouštět instrumentální verze skladeb Marshalla Matherse jinde než v karaoke baru je stejně nefér, jako přednášet do ticha texty Nirvany nebo The Cure. Ten jednoduchý, minimalistický beat je totiž právě akorát výrazný, aby se od něj mohl odrážet Eminemův suverénní rap, který hraje sólo na významy a zvuky slov. Není divu, že se jeho texty rozebíraly na literárních seminářích amerických univerzit nebo že podle nich někteří kreativnější kantoři přibližují žákům na amerických středních školách základy básnického výrazu. Málokde najdete tak učebnicovou ukázkou zvukomalby a aliterace jako v The Way I Am, kde by vztekla vyplivované souhlásky rozhybaly boxer-ský pytel. Ukázka z jejího textu se nedá jen tak snadno přeložit, proto si ji dejme v originále. Myslím, že stačí, když si vzpomenete třeba na to, jak vás naposledy chy-

Saul Williams

til revizor, a pak si to zkusíte nahlas přečíst. Nebo si to najdete na YouTube.

*And just blurt this berserk
and bizarre shit that works
And it sells and it helps in itself to relieve
All this tension dispensin these sentences
Gettin this stress that's been eatin me
recently off of this chest
And I rest again peacefully*

Rap vyrostl na snaze vyjádřit se v první řadě slovy, zápasit slovy, hudba je tedy musí respektovat. Hipopové loopy se opakují, dobrý MC ne. Pro písničkáře - v nejširším smyslu tohoto slova - platí totéž. Karel

Kryl se od průměrně nadaného kotlíkáře lišil pouze tím, že byl básník, hrou na kytaru a hudebním skladatelstvím už tolik nevynikal. Ale dohromady to fungovalo výborně, stejně jako písně Leonarda Cohena, které by zvláště na posledních několika albech zněly bez jeho charismatického hlasu a k dokonalosti vycizelovaných textů jako hudba z lázeňského večírku, jehož účastníci už dávno překročili rozumnou hladinu alkoholu i hranice menopauzy.

Koneckonců anglický výraz „lyrics“, který označuje hudební text, vychází z řeckého *lyrikos*, což znamená „zpívat a hrát při tom na lyru“. A lyra není hudební nástroj, který by člověku umožnil nějaké instrumentální exhibice. Je to nástroj určený k hudebnímu podmalování.

CHŘTÁN PLNÝ NOT

Takže je trochu problém, když se textařské ambice střetnou s těmi hudebními. Složitější hudební aranžmá na sebe strhává pozornost a odvádí ji od textů, komplikovanější vokální linky a sofistikovanější rytmus jsou pro textaře překážkovou drahou, na níž se nemůže moc volně rozletět. Nehledě na to, že textař s básnickými ambicemi nerad ze své slovní zásoby vyškrtává slova, která se moc zpívat nedají (zkuste si melodicky zapět třeba slovo „chřtán“). Výsledek je pak v lepším případě trošku těžkopádný, v horším rovnou trapný, jak se můžete přesvědčit na různých festivalech alternativní hudby. Nejhorší pak dopadají snahy zhudebnit nějakou klasickou báseň - v historii i současnosti české pop music a undergroundu se o to pokoušela celá řada pěvců a kapel a až na pár čestných výjimek to jsou odstrašující příklady.

Je ještě jedna věc, která brání hudebnímu textu v tom, aby se dal srovnávat s básní.

Posлуhač.

U vytištěné básně vystavěné ze složitých slovních konstrukcí do mnoha pater významů se můžete u každého slova a verše zastavit, přemýšlet, číst znovu. Skladba ale běží dál, bez ohledu na to, jestli jste hned všechno pochopili nebo ne. Jistě, můžete si ji pouštět znovu a znovu dokola, ale i tak to není to samé.

Příkladem je Saul Williams, skvělý americký básník, zpěvák a rapper, který se dostal mezi newyorskou uměleckou smetanou poté, co vyhrál mnoho klání ve slam-poetry. Má titul z filosofie a mimořádné nadání v nalézání příček mezi slovy. Ví o svých schopnostech a nespokojí se s malými cíli. Když ve skladbě *Talk To Strangers* v úvodu svého alba Saul Williams recituje do stále se opakující melodie...

*that's the only way we're going to make it
through this storm*

*Where ignorance is common sense
and senselessness the norm*

*And flags wave high above the truth
and the two never touch
And stolen goods are overpriced
and freedom costs too much
And no one seems to recognize the symbols come to life
The bitten apple on the screen and Jesus had a wife
And she was his Messiah like that stranger may be yours*

... je to velmi silné. Když ovšem předloni natočil s Trentem Reznorem album *The Rise and Liberation of Niggy Tardust*, překročil na několika místech hranice jasné srozumitelnosti. A navíc hudba, kterou nahrál se šéfem *Nine Inch Nails*, je cokoli, jen ne osamocená bicí mašinka, která vám dovolí soustředit se na text.

RADIKÁLNÍ KRIMINOLOGIE HUDEBNÍHO TEXTU

Nicméně, ačkoli se hudební text jen málokdy stane básní a básně hudebním textem (existují případy, kdy se to povedlo, ale to jsou spíš šťastné výjimky než ideální cíle), hudební texty mají dnes jednu věc, kterou básně ztratila už před mnoha desítkami let: společenskou relevanci. Básníci, ať už sebetalentovanější, píšou pro sebe, pár přátel a velmi úzký okruh čtenářů. I průměrně známá, vlastně spíš lokální, česká indie kapela oslovuje více lidí než básnický laureát ceny *Magnesia Litera*.

Jestliže dříve bývaly básně východiskem esejů nebo vědeckých a filosofických studií, dnes je z tohoto pole vytlačily právě hudební texty. A tak si na netu můžete dohledat například práce z oblasti *gender studies*, které řeší vnímání maskulinity a pozice ženy ve společnosti na základě slov ve skladbách Kurta Cobaina i Eminema (asi se dovítíte, že oba stojí v opačných polárních kruzích) nebo třeba studii textů *Rage Against The Machine*, v nichž autorka ze Západní michiganské univerzity nalezla výtečnou pomůcku k pochopení tzv. radikální kriminologie. Texty *Morrisseyho*, bývalého zpěváka *The Smiths*, se staly vloni dokonce podkladem odborné studie o dodavatelsko odběratelských vztazích v potravinářském průmyslu. Hudební texty mohou být k sežrání.

Anketa

Český písňový text současnosti, to je fenomén. Z kreativity mnoha soudobých hudebních těles, která zpívají „hezky česky“, vyplývá, že napsat text v češtině je asi nejtěžší věc na světě. O tom, jak nesnadná je práce textařů, ať už profesionálních, nebo těch, kteří píší sami pro sebe, a jak jednoduché je zabloudit v naší košaté mateřštině, si s námi povídalo kvarteto odborníků napříč žánry. Gabriela Osvaldová je profesionální textařka, která se svým uměním živí. Marek Eben je bezesporu mistrem slova, ale srovnat jej do úhledných veršů spoutaných rytmem a melodií písně pro něj také není jednoduché. Martin Zeller z Cocotte Minute je zástupcem nastupující generace textařů a Tomáš Belko jedním z nejlepších „psavců“ naší doby. Tři posledně jmenované navíc váže vztah k prknům na scéně Paláce Akropolis, kde se s jejich autorskou tvorbou můžete pravidelně setkávat.

Daniel Řehák foto archiv

1) Když tvoříte text písně, čekáte na impulz, na hlas „shůry“ nebo se dokážete přimět k psaní kdykoli? A čím váš text začíná – veršem či rýmem, který se vám náhle vybavil, tématem, k němuž se chcete vyjádřit, či sám pomalu vzniká od prvního slova?

2) Jaká jsou úskalí textařské práce a samotné tvorby písňového textu v češtině?

3) Když se rozhlédnete po současné české „textařině“, nacházíte tvůrce, jejichž dílo obdivujete, jejichž texty vás neustále překvapují a obohacují a třeba žasnete, jak se dá něco takového napsat?

4) A našli byste vlivy či nedostižné ideály u předšlých generací textařů?

GABRIELA OSVALDOVÁ

*Enfant Terrible českého písňového textu. Stvořila nezapomenutelnou „sexuální revoluci“ na počátku devadesátých let s textem **Láska je láska v podání Lucie Bílé**. Gabriela Osvaldová je profesionální textařka nejen popových písní, ale i muzikálů, reklamních spotů a mnoha legendárních popěvků.*

1) Heh. Tvoříte... to zní hrdě! Ano, čekám na hlas „shůry“. K psaní „kdykoli“ se přimět nedokážu, taky se mi blbě píše na muziku, která mi nic neříká, nebudí ve mně žádné emoce, ale občas se to stane a to je pak krutý boj. Někdy si člověk řekne: „Však já tu hovadinu pokořím,“ a snad se to alespoň povede zesměšnit. Když člověk nemá co sdělit, tak má mlčet. Ale jinak odpovídají všechny možnosti, které tu jsou nabídnuty. Další jsou ještě časový pres a mrzký mamon. To následuje varianta „zachraň se, kdo můžeš“ a kupodivu funguje. Vznik umění z utrpení...

2) Čeština je jazyk krásný, jadrný, zvukomalebný a bohatý. Výkřik „Božíčku“ nebo „Panenko Marjá“ člověk v jiných jazycích těžko hledá, na deminutiva jsme machři. Ale kdo se někdy pokusil otextovat anglickou písničku v češtině, ví, že jaksi ztrácí „sexepííl“. To, co v angličtině, latině, francouzštině nebo španělštině textaři projde, maří čeština nekompromisními přízvuky, danými délkami a dlouhými kostrbatými slovy, která se na konci bohužel nedají natáhnout dle libosti. Jůůůú ááááár máááááj déééééstynýýýýý vyje bezstarostně Angličan, zatímco my lovíme v dávno přebraných klišé, rozžvýkaných generacemi zoufalých textařů.

Navíc čeština nezní nijak lákavě zizincům, natož pak sexy (vyjma zamilovaných Australanů, naslouchajících brebtení v nadné Vendulky, a to jen pár prvních týdnů). Jinak podotknou, že Imagine v jejich rodné řeči fakt působí líp, než české: „Gžubřudžičibžiiňuňuňuňuňuň“. Souhlas.

Zatímco v angličtině se banality vsáknou, v češtině trčí jak opařený ukazovák z pudinku. Zažila jsem pár cizokrajných textařů, kteří pracují s databází rýmujících se slov. Prsknou je na konec fráze a zbytek dojedou podle potřeby. I tak to jde, ale nalejt beton do koupené formy, vyklopit bábovku a tvrdit, že jsem sochař, to je chucpe. A to jsem pořád jen u té formy, obsah je věc částečně metafyzická v nejotřepanějším slova smyslu a do toho bych se nepouštěla. Jednak se to nedá naučit a v podstatě ani rozebírat, aby si člověk nepřipadal jako podvodník.

Kdysi mě okouznil Shakespearův sonet 66. Tak jsem si našla všechny dostupné překlady. Je to docela poučné, doporučuji. A chválabohu to zatím nikdo česky nezpívá. Pokud vím.

3) Ano, třeba Šrut, Merta, Nohavica, Eben, Rédl, Wahnouti nebo Dědeček. Čistej pop uměl senzačně Jiří Štaidl.

4) W + V

MAREK EBEN

*Moderátor prestižní talkshow **Na plovárně, tvář mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech nebo nezapomenutelný dětský herec – to všechno jsou profese a talenty Marka Ebena**. V kapele bratři Ebenů se navíc stal ještě kytaristou a zpěvákem. A jelikož je to kapela autorská, musí Marek Eben občas také psát...*

1) Upřímně řečeno, píšu jenom, když musím, takové to spontánní puzení většinou nemám. Takže sedím a čekám, co shůry přijde, protože stejně nemůžu nic jiného dělat.

Na začátku je většinou slogan, který člověka napadne, třeba „zprava dobrý“, to je klasický příklad písně, kdy

tohle přijde jako první a pak člověk začne uvažovat, jak by se s tím dalo pracovat.

2) Já toho zase tak moc za sebou nemám, abych to mohl posoudit, protože píšu pro sebe a to si člověk vždycky vyhoví. A další výhoda je, že nejsem kantilénový zpěvák, pro ty se píše špatně, protože potřebujete slova s dlouhými samohláskami a nejlépe jednoslabičná, jako „dát, brát, spát, rád,“ atd., těch má čeština poměrně málo a jsou zoufale opotřebovaná. Řekl bych, že v tomto směru má třeba angličtina daleko víc možností.

3) Vždycky mě znovu nadchnou texty Karla Plíhala, tam s nějakou banalitou nemůžete počítat, to je ta nejvyšší úroveň rýmů a poezie. A taky se mi v poslední době moc líbí věci, co píše Tomáš Belko pro Sto zvířat, to je zase úplně jiný přístup. Taky je to pro jiný žánr, ale už jen to řemeslo umí výtečně. Takové texty jako Dáma s čápem nebo Nebylo nic, to se taky hned tak nevidí.

4) S hledáním ideálů u předchozích generací to není tak snadné, protože profese textaře je poměrně mladá a ti, kterých si vážím, většinou ještě - zaplatpánbůh - žijí. Ale kdybych měl zmínit aspoň jedno jméno, tak by to asi byl Emanuel Frynta. To jsou takové vybroušené brilianty humoru a češtiny.

MARTIN ZELLER

Televizní moderátor lifestyleových pořadů, manažer a zejména zpěvák kapely Cocotte Minute si musí texty také psát sám. Tato skutečnost z něj dělá textaře, a proto sem patří i jeho názor a zkušenost.

1) Jak kdy. Někdy se prostě v hlavě objeví zajímavé slovní spojení nebo verš, něco se vám nebo někomu kolem stane, díváte se vůkol, posloucháte, co kdo kolem říká, a to všech-

no ve vás něco evokuje. Chemie všech těchhle vjemů vyhodí první data. Refrén, kus první sloky nebo jenom základní hlášku. A pak už nastupuje řemeslo a je třeba onu myšlenku dostat do technokratické formy veršů ABBA nebo ABAB, no a někdy, když už se hodně rozvášníte, i AABB. Ale obvykle prostě jenom víte, že bude průser, jestli konečně nedoděláte text k tomu singlu, co se jde už za týden nahrávat.

2) Největší nevýhodou i výhodou zároveň je to, že každý tomu textu rozumí, myšleno technologicky. To, jestli je text pochopen nebo snad naznačil posluchači, co měl, je pak už jiná disciplína. Tedy s českým textem v českém prostředí jde autor okamžitě s kůží na trh. Proto taky mnoho kapel radši pracuje s angličtinou! A je to dobře, protože v češtině bych ty jejich sračky slyšet nechtěl.

3) Vím minimálně o pěti dobrých českých rockových textařích, kteří civilně, skrytě, velmi trefně a i překvapivě pojmenovávají obyčejné věci neobyčejnými slovy. To mě baví. A baví mě i ti lidé, protože je osobně znám a vážím si jejich talentu a práce. Nebaví mě „velké umění“ za každou cenu. To je prostě nuda. Každý dokáže napsat velkolepý umělecký text, kterému nebude nikdo rozumět, a bude tvrdit, že je to umění, ale k čemu to je?

4) Nemám žádný vzor a ani si neuvědomuju, že bych se nechával vědomě něčím ovlivnit. Ale vyrostl jsem na punku říznutém V+W a pozitivní poezii ezoterických skupin Korn, Pantera, Sepultura, Nirvana a jim podobných.

Sto zvířat

TOMÁŠ BELKO

Že má formace Sto zvířat fenomenální texty, o tom nelze pochybovat. Za všemi stojí saxofonista a zakládající člen kapely Tomáš Belko.

1) Nečekám, neboli čekám pořád. Podle mě se textař o text musí ucházet permanentně, 323 dní v roce. Musí jít po textu jako kuna po vejcích. Musí být neustále otevřený impulzům, které jdou z všední komunikace mezi lidmi, ale třeba také z novin, z knih, filmů, výtvarného umění, městského soudu, dopravního inspektora a dalších. Musí mít u sebe vždy a všude zápisník a všechno zajímavé neustále zachycovat. A každou volnou chvíli, třeba v tramvaji, před usnutím nebo při opravě horizontální části zábradlí přemýšlet o námětech a postavách, emocích, které prožívá on sám nebo jeho okolí. A občas si samo sebou musí dát pauzu, proto to má dělat jen 323 dní, viz výše. Ale klidně jen 258 dní. Nebo 196. Ale mív už asi ne. Ačkoli... Text vzniká od nápadu. Ten nápad může být tematický, ale někdy je to třeba jen slogan, pocit, hláška, vůně

shnilých jablek. Začínám si dělat víc a víc poznámek na dané téma a pak si hraju a zkouším a nechám dozrávat. A potom ta jablka vyhodím a text si nechám, nebo naopak.

2) Český textař se textařinou jen těžko uživí, pokud nechce dělat všechno a s každým. A taky je potíž psát na táhlou hudbu, protože čeština má málo dlouhých jednoslabičných slov a je obtížná i daností přízvuků, které leží na první slabice nebo na předložce, zatímco v angličtině si s přízvukem i délkou můžete dělat, prakticky co chcete. Přitom český posluchač je na kvalitu textu dost citlivý, takže když to nezvládnete, jste za blbce. Být textařem v češtině je obzvláště obtížné i pro Holanďany, pokud neumí opravdu dobře česky.

3) Najdou se. Mám rád třeba T. Belka, J. Nohavicu, M. Horáčka, J. Dědečka.

4) Z dávných idolů si vybavuji J. Suchého, J. Kainara, V. Hraběte a Mamržíka juniora, přičemž seniora nemůžu vystát. Zajímavé.

Nebe v San Piegu

Dohnat Márdiho – frontmana Vypsané Fixy a uskutečnit s ním rozhovor naživo se ukázalo být úkolem spíše pro supermana či jiného superhrdinu schopného letu, neboť kapela jezdí turné k nové desce přímo do roztrhání těla i strun, cestujíc po celých Čechách křížem krážem, k tomu se Márdi pilně stará o svou malou dcerku... Nakonec tedy došlo na rozhovor bohužel nepřímý, avšak s překvapivým výsledkem. Považte, brzy se dočkáme Márdiho knihy.

Kateřina Eva Klimešová foto Dan Vojtěch

Punk-popovou kapelu z Pardubic jménem Vypsaná Fixa netřeba již snad ani představovat. Na české hudební scéně září víc než desetiletí, jako kapela existuje už bezmála osmnáct let! Koncertuje na místní poměry velmi často, a to se stále stejně živelnou expresivitou jako v počátcích své existence. Není se tedy proč divit, když řada nadšených fanoušků narůstá přímo úměrně jejím aktivitám. 9. 9. 2009 vydala svou pátou desku s přílehlavým názvem Klenot. Deska je skutečným klenotem a to nejen díky tomu, že byla natočena v Anglii, se zvukovým technikem legendárních The Pixies Guyem Fixsenem. Produkoval ji z předchozích alb osvědčený Dušan Neuwerth a nově i Jan P. Muchov, kteří se aktivně podíleli na finálním čistém a živém zvuku. Vysoké nasazení všech čtyř členů této party, která si je čím dál tím jistější v kramflecích, a touha splnit si muzikantský sen vedli k rozhodnutí vydat desku vlastním nákladem, pod hlavičkou San Piego Records. Márdi se za léta svého psaní stal vytříbeným textařem, a tak se v tomto článku i následném rozhovoru podíváme zblízka především na jeho textařská kouzla. Ta nás zave-

dou do san piegského nebe, zalidněného rázovitými postavami s více (holka s lebkou) či méně (Klenot Eskortová) tajemným stylem života, protkaného dny, jejichž kořením jsou malé polibky v písni Panenka Chou Chou i osudová lovestory v písni Velká láska.

Deska Klenot nabízí další z náhledů do Márdiho fantaskního světa, který tak přiléhavě mísí všednodenní realitu, chléb i pivo s prostorem magična, který je této reality součástí, jen když člověk popustí uzdu své představivosti. A popouštět uzdu představivosti dovede Márdi s odzbrojující upřímností. Náhle je „z minima brutální všechno“, a tak se v jeho textech nalézáme i my všichni v různých variacích hravých či posmutnělých příběhů. Tak jako z předchozích desek i z této pocítíme závan melancholie, určité pokory a vlastního ztišení, jsme zavedeni do prostoru básně, čiré lyriky, jako například v písni Okresní knihovna: „Budík tiká na stole / baterie má ještě na několik let / budík tiká na stole / venku je svět, z kterého nikdo nepříjde / do konce pracovní doby. / přišli Ketaminy do každé rodiny s televizí / něco taďy nehraje - nehraje nic / a nic se nikam nepohne...“, abychom byli vzápětí z této tekoucí strnulosti vykopnuti do energujícího tepu života, v němž nikdy není jasné, co jak dopadne: „Rány bijou do mých spánků / Sirény je možná proděraví / a balónek na provázku / exploduje vedle mojí hlavy / namaluju ilustraci / a pak si lehnu na matraci / a je mi dobře a příšerně / a není jasný jak to dopadne...“ Márdi je zkušený vypravěč, který umě zpracovává jak své ambivalentní pocity, tak detaily z mozaiky pozorovaných či slyšených příběhů. Namíchaný koktejl slov pak omamuje diváky jednak svou expresivitou, nespoutaností, jednak citem pro slovní hříčky, absurdní humor i humor situační, komiku okamžiku – jako například v písni Závod. Tu si ale poslechněte sami na desce či na koncertě, neboť tu již mám výsledek svého a Márdiho závodu s časem.

Kdy jste napsal svůj první písňový text a o čem byl?

Na základce jsem psal sprostý rýmováčky na učitele. S bráchou jsme měli bytovou punkovou kapelu – náš nej-

větší hit se jmenoval Agresivní děda. Takový byly úplný začátky. Shodou náhod se ta bytová kapela jmenovala „Vypsaná fixa“. Existovali jsme asi měsíc – název zbyl a pak se hodil...

Kdo a jak ovlivnil Váš způsob psaní?

Můj názor je, že způsob byl daný od narození. Bylo jen otázkou, jestli se to probudí, a to se stalo. K psaní písniček jsem se dostal strašnou náhodou, takže to byl zřejmě osud, který měl proběhnout a proběhl. Vlastně za to může bratr našeho kytaristy Mejly, který mě jednou v prváku na střední škole vyfotil, jak držím kytaru, na kterou jsem v té době neuměl vůbec hrát. Na základě této fotky jsem dostal nabídku, abych šel hrát do kapely, v které byl on. Jmenovala se K.R.K. V létě 1992 jsem byl měsíc u moře. Přečetl jsem tam asi dvacet knížek. Pořád jsem jenom plaval nebo jsem ležel v knížkách. První den po návratu jsem napsal text a hudbu k písni „ŽEBŘÍKY“. To už jsem na kytaru trochu hrát uměl. To byly asi ty první startovní výstřely. Stačilo prostě jednou zmáčknout foťák, někoho potkat a nechat to běžet dál. To už jsem ale musel běžet sám. Další náboje vložili do startovní pistole Robert Smith z The Cure, Frank Black z Pixies, Jaromír Švejdík z Priessnitz, Petr Fiala z Mňágy, Tomáš Hampel z Prouzy, Tony Ducháček z Garáže. To byli moji upíři v dobrém slova smyslu. Z nich bych hlavně vypíchnul Petra Fialu, který mně i celý Fixe na začátku strašně pomohl a za to mu patří doživotní dík.

Píšete z radosti ze hry se slovy, s rýmy a významy, nebo se snažíte spíše o sdělení s přesahem, jehož snahou je něco změnit, posouvat úsudek?

Já vždycky něco napíšu, když cítím takový vnitřní tlak. Nebo taky tlak z vnějšku – to je ještě horší. Ten způsobuje věta: „Tak co, už něco máš?“ Někdy je celý ten proces jako bomba a někdy jsem zase trpělivý rybář. Pomůžu sobě a snad někdy i těm, kteří to poslouchají. Největší radost mám asi tehdy, když mi někdo dá najevo, že mu ty písničky nějakým způsobem fakt pomohly. Uvedu jeden příklad za všechny – jednou jsem dostal dopis od jedné holky, kte-

rá byla dlouho v cizině, cítila se tam strašně a díky naší desce „Krása nesmírná“ to tam zvládla. Jo a taky jeden kámoš říkal, že se mu přitom dobře uklízí. Že si nás vždycky musí pustit, protože jinak by nezačal.

Odkud přichází nová píseň, z potřeby sdělovat primárně melodií a rytmem, do kterých se vtělí text, anebo hledáním hudebních motivů padnoucích na míru konkrétnímu textu?

Myslím si, že melodie se vznášejí v universu a samy si nacházejí hlavy těch, kteří je eventuálně zachytí. Jiný melodie leží u popelnice před supermarketem. Všude nějaký jsou. Já to vnímám jako jeden celek. Jednoduše řečeno to mám asi takhle – do mojí hlavy přiletí melodie a já k ní hledám slova, a když to přijde, je to hned jasný. Je důležité se pak nepřestat soustředit a neodfláknout to.

Ovlivňují či přinášejí náměty písni i ostatní členové kapely? Nebo jinak, mluví Vám do textů?

Jednou jsem donesl písničku bez textu, tak jsme to hráli ve zkušebně a bubeník Pítrš řekl: „To je, jako kdyby to hrála nějaká východoněmecká kapela.“ Přišlo mi to vtipný, tak jsem napsal písničku „Východoněmecká kapela“, ale většinou jsem na to sám. Když něco s někým rozebírám, je to většinou tak, že se něco někde stane nebo někdo něco pronese a já řeknu, že by se to mělo zachytit v písničce. Někdy taky neřeknu nic a jenom si to myslím. Ale je pravda, že když máme v kapele dobrý vztahy, píše se mi líp. Cítíš, že lidi, co s tebou hrajou a stojí na pódiu, věří tobě i tomu, co zpívají, a celý kmen je silnější. Pítrš třeba vymyslel slovo „Stereoid“- když to řekl, hned jsem viděl anděla, který vznikl z dobrého chuchvalce zvuků. Ale kdyby to nevyslovil, tak bych na to nepřišel. Do

textů mi asi nejvíc ze všech lidí mimo naši kapelu mluvil Petr Fiala a pak o trochu méně Dušan Neuwerth a Honza Muchow. To všechno byli producenti našich desek, a tak to vlastně bylo v rámci jejich práce.

Kdysi jste se v jednom rozhovoru zmínil, že máte v šuplíku rozepsanou knihu (a teď nemluví o povídkách), máte na ni čas, nebo jste ji takřkajíc odložil na jindy?

V současné době na tom fakt tvrdě makám. Myslím, že už vedu v semifinále 3:0 a běží závěrečná minuta a já vím, že jdu do finále. Finále bude krutý. Dává mi to zabrat víc než všechny naše desky dohromady. Trvá to už dlouho, tak doufám, že na jaře konečně zvítězím. Nebo prohraju – to se ukáže. Ještě mám rozepsaný blog o nahrávání naší poslední desky – myslím, že z rozšířený podoby by taky mohla vzniknout knížka. Těžko ale říct, kdy to bude. Měsíc knihy je výzva.

Za jakých podmínek se Vám nejlépe píše? Ideální teplota, hodina, stav...?

Nejlepší je, když je člověk sám a může se pořádně soustředit. To je hlavně v noci, když ostatní spí. Kytara, tužka, papír, mikrofon a stopa s hudbou v kompu. Taky je fajn, když je člověk v pohybu. Rytmičká dlouhá chůze nebo jízda ve vlaku v jídelním voze nebo na kole. To je velice dobrý zachytávání slovních jisker, který zapálí oheň. Pak se vrátit a dodělat to doma. Občas je dobrá i kocovina – funguje to, ale je to celkem bolestivý.

Které knihy Vás nejvíce v životě ovlivnily? A když už jsme u toho, tak i které písně ve Vás zanechaly hlubší stopu?

Ovlivnily mě všechny, který jsem vstřebal. Myslím, že nedokážu vyhlásit vítěze, název knihy už vůbec ne. Já to asi

i tak nějak nechci vyhlásit, protože v mé hlavě je dav, který řve spoustu jmen. Henry Miller, Marquez, Bukowski, Dostojevskij, Bradbury, atd. atd. Mě asi nejvíc ovlivnilo, že jsem začal strašně brzy číst a měl jsem na to spoustu času, protože jsem byl v dětství hodně často nemocný a ležel jsem v obýváku u babičky, abych nenakazil sourozence a ostatní členy rodiny. Co se týče písní, tam je ten moment jasný. Když jsem jednoho dne slyšel Boys don't cry (pozn.: od kapely The Cure), hodně věcí se změnilo.

V závěrečné písni Duchové z nového alba Klenot zpíváte o dětských přáních, která se možná vyplní, ač od pevniny dětství odplouváme. Vyplnila se Vám dětská přání? Čím jste si přál být? Není právě album Klenot obdobným naplněním dětské touhy po dokonalém světě, uskutečňovaném denně v San Piegu?

Nejdřív jsem chtěl být popelář a pak sportovní komentátor. Trochu se to vyplnilo – jeden čas jsem opravdu dělal v technických službách a v hospodě dokážu se stejně postiženými jedinci žvanit o fotbalových zápasech hodiny. Poslední deska je jedna noc a jeden den v San Piegu. Všechno se odehrává hlavně v klubu Naše nebe, který vlastní Klenot Eskortová. Večer se po letech roztočí měříče radosti a věci se dají do pohybu. Vlastně je ta deska takový prolog k mé knížce. San Piego je jenom svět – dokonalý není. Ale někdy třeba chvíli jo. Neumím to posoudit. Teď jsem někde četl, že nejvíc pomáhají děti do tří let. To je přesný. Spousta lidí v sobě dětský pocit čistoty a otevřenosti z různých důvodů vymaže. Přitom jsou tam schovaní všechny dobré a hlavně špatné věci, co se v hlavě dějou potom. To je ten klíč. Možná by na týchle planetě bylo líp, kdyby lidi víc uměli odemknout ty svoje zabouchnuté dveře.

45_48

18. 11. 2009 – 11. 11. 2010

historická budova ŽIŽKOVSKÉ RADNICE /1. patro/

Havlíčkovo náměstí 9, Praha 3

otevřeno každý všední den 8.00 – 16.00

www.zizkov20.cz www.praha3.cz

48_57

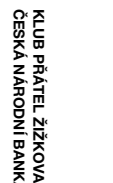
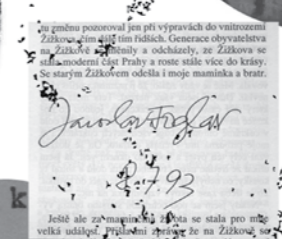
57_69

69_89

89_09

Dvacet let od pádu totality (nejen) v praze 3

Ž/zizkov_20

Přichází Tygr

A s tygrem přichází pohyb. Podle čínského lunárního kalendáře je totiž nadcházející rok tygra časem dynamiky, síly a pozitivního pohybu. Tygr je totiž v tradiční čínské kultuře králem zvířat, nikoli Lev, a patří mezi jednoho z nejsilnějších tvorů v přírodě. Proto přisuzuje čínský zvěrokruh lidem narozeným v tomto znamení sílu a moc, optimismus a také tuhý kořínek.

Ondřej Kašpar

Říká se, že uslyšet na Nový rok po probuzení hejno zpívajících ptáků znamená štěstí. Vzhledem k tomu, že dle lunárního kalendáře začátek roku připadá na 14. února 2010, uslyšíme v našich končinách nejspíše jen krákání vran a havranů. Nicméně, pokud přece jen chcete potěšit své ucho a nabít duši pozitivní tygří energií, můžete zavítat do Paláce Akropolis, kde budou pět pěvci zcela odlišného druhu. Koná se zde totiž Songfest.cz

MULTIMĚSTO MULTIKULTUR A MULTITALENTŮ

Pozor, Songfest.cz není nějaká webová adresa, ale multikulturní festival s poměrně velkou tradicí, jejíž každoročně pořádá zpěvačka Feng-yün Song. Jedná se o hudebně divadelní oslavu setkání starého a nového roku, jak je psáno v čínském lunárním kalendáři. Letos vstupuje do své deváté sezony a opouští hranice města Prahy. Společně s hlavní organizátorkou a duší

projektu Feng-yün Song a moderátorem letošního tygřího matiné Jaroslavem Duškem se podíváme nejen na Žižkov, ale také do Českého Krumlova a Hradce Králové.

Kosmopolitní zpěvačka Feng-yün Song pochází až z daleké čínské Sibiře. Studovala jak pekingskou operu, tak klasický evropský zpěv, a ve své tvorbě se snaží propojit východní a západní kulturní tradice. U nás sice o lunárním roce a čínském zodiaku ví málokdo, v Číně jej však provází celý týden bujarých oslav. Zatímco většina středoevropské populace dá přednost někdy až brutálním veselícím a těžkým bolehlavům na úvod Nového roku, založila Feng-yün Song každoroční kulturní kiosk jako alternativu k šampaňskému a petardám. Vzhledem k tomu, že veselice začíná až měsíc a půl po našem Novém roce, můžeme stihnout bez starosti oba kulturní milníky.

HOSTÉ ZE VŠECH KOUTŮ KULTURY

Songfest.cz začne 5. února samozřejmě u nás v Akropoli a spolu s vůdčím duem projektu vystoupí hosté Čankišou, zpívající jazykem lidu Čanki. Dále se na tygřím pódiu objeví tygři Vladimír Václavek, Jaroslav Kořán nebo nevidomý dětský hudebník Robert Lombin. A jelikož jde o vítání nového roku čínského, nesmí chybět ani host z orientu. Proto do Akropole zavítá čínský klarinetista Guo Chuanqi a taiwanská pianistka Li Yixian. Den poté se Songfest.cz přesune do budovy Filharmonie Hradce Králové s Ondřejem Smeykalem, japonskou hudebnicí Kayoko Zemanovou a Lidovou muzikou z Třebošné. 13. února pak tygra přivítá Český Krumlov a scéna Městského divadla, kde budou nový rok slavit Dagmar Andrtová-Voňková, Amit Chatterjee Trio, Tomáš Rendl, Jaroslav Kořán, Ivana Hessová, Anežka Hessová, Trn v Oku a nepálská tanečnice Tej Kumari Thakuri.

LUNA MÁ RÁDA DĚTI

Tématem prvního roku tygra v 21. století má být harmonie pro děti, a to samozřejmě přes hranice národů, etnik a kultur. Že o děti jde v první řadě, protože se z nich stanou dospělí a budou mít další děti a vůbec jim to tu na planetě bude celé patřit, až se jejich rodiče rozloučí se zeleným pažitem, je jasné jako facka a bohulibé až do nebes. Budeme doufat, že si někdo něco z této proklamované harmonie odnese. Když už nic jiného, alespoň chvíle strávené na Songfestu.cz k harmonickým určitě patřit budou. Songfest.cz je totiž doprovázen barevným jarmarkem, čajovnou, bio ochutnávkami, buvolí tombolou, lvím tancem, kendo show, nepálským tancem, indickým kathakem nebo cikánským tancem. Takže tygři, zařvete „mruají“ jak to říkával tygr jistého Tracyho, a přijďte slavit.

Divadlo Cože?

V naší české kotlině existuje a relativně prospívá nespočet divadel, od profesionálních souborů s vlastní budovou a všemožným zázemím po ochotnické spolky, které nepohrdnou žádným prostorem pro prezentování své činnosti. Ačkoli kvalita jednotlivých představení se logicky a vcelku přirozeně mění a kulminuje, jsou zde body, které všechna divadla svým způsobem spojují.

Lukáš Rychlý

Láska k divadlu jako takovému je asi příliš silný výraz, ale chuť pro osobní či kolektivní exhibici a jakási vnitřní síla něco sdělit, je společná alma mater všech divadel už od počátku. Jsou divadelní soubory pohybové, experimentální, realistické, nerealistické, hudební, činoherní, dramatické, loutkové, komediální, tragické a nespočet dalších. Jsou divadelní hry zábavné, dojemné, depresivní, nesrozumitelné, jazykově minimalizované nebo naopak vytříbeně kultivované. Co divadlo, to názor a rozdílný přístup.

Jsou však i divadla, u kterých lze pozorovat snahu o posunutí používání běžného jazyka někam do netradičních rovin. Jedním z těchto souborů je Divadlo Cože? a jejich hra „Posnídám později“. O co jde? Autor Lukáš Rais a scenárista Martin Pšeničný se pokusili navázat na tradici slovních hříček a poetických skládaček, které provází český jazyk v jeho čistě i obecné formě prakticky neustále. Vzpomeňme třeba slavnou Werichovu „Úspornou pohádku“, samizdatovou nahrávku o hasičích, která téměř zlidověla, nebo legendární skeč divadla Sklep. Pokud budete brouzdat internetem, narazíte možná na poměrně velké množství povídek, které spojuje to, že

začínají na jedno písmeno, obvykle samohlásku. Díky pružnosti a tvárnosti češtiny naleznete vsutku zajímavá dílka.

Hra „Posnídám později“ je však překračuje v několika úrovních. Jak již bylo naznačeno, všechna slova, která jsou ve hře použita, začínají stejným písmenem, a to písmenem „P“. Zdá se, že je nemožné napsat a zdramatizovat takovou literární formu, aby měla hlavu a patu a nezabředla do povrchního poštekávání aktérů v jednoduchých větách, ale opravdu to jde.

Jak tvrdí autor: „Máme k dispozici jednu z největších opor a tou je humor. Lidský srozumitelný nekomplikovaný obyčejný humor. Jakmile je přítomen humor, lze si vymyslet jakoukoli větu či souvětí a vcelku jednoduše je převést do slov, která začínají na P, aniž se poruší smysl a výraz myšlenky. V drtivém množství naopak tuto myšlenku podpoří a vyzdvihne. V tomto je totiž čeština nepřekonatelná.“

Hrát si s českými slovy od jednoho písmene připomíná hru s legem, dle vlastní fantazie můžete skládat, prodlužovat, různě pokrucovat nebo úplně měnit významy jednotlivých slov, abyste dosáhli požadovaného tvaru,

jenom si k tomu vezmete kupříkladu žluté nebo modré kostičky. Tvar se nemění. Proměňuje se jen barva. Abychom byli přesnější, spíše odstín. Odstín češtiny. Podle slov tvůrců, a v tomto případě i aktérů, je největší satisfakcí situace, kdy si diváci třeba do poloviny představení vůbec nevšimnou, že všechna slova ve hře začínají stejným písmenem. Je to důkaz, že i takto upravený text může uším posluchačů plynout přirozeně, aniž nějakým způsobem uráží zvukomalebnost jazyka. Je-li ještě přítomen upřímný smích, a to v případě „Posnídám později“ platí přímo měrou vrchovatou, je finální výsledek velmi uspokojivý.

Hra samotná je jednoaktovou exhibicí na téma pán a sluha. Autor si toto téma vybral pro jeho nekomplikovanou podstatu a bezbřehou možnost vzájemných dialogů, komických situací a dějových anomálií. Mezi herci a publikem vibruje český jazyk živě bez zbytečných komplikací a tvoří nosnou součást celého představení. Divák je vtážen do této hry, přistupuje na její pravidla a podvědomě s ní srůstá.

Podle autora se velice často stává, že spolu lidé po zhlédnutí představení komunikují v duchu odehraného textu

„Když odcházím z představení, potkávám různé hloučky lidí, kteří mezi sebou hovoří od „P“ a královsky se při tom baví. Je to pro mě nesmírně uspokojující. Lidé po hodinové hře najednou zjišťují, že existuje nespočet slov a variací na jedno písmeno, které dokáží díky své fantazii sami používat, přičemž i nejtradičnější slovní spojení tím nabývají nových rozměrů. Otvírá jim to, alespoň na určitý čas, pozapomenuté dveře jejich představivosti“.

V „Posnídám později“ dochází ještě k jednomu zajímavému úkazu. Jedním z členů souboru je zdravotně postižený herec Marcel Dufek, kterému příroda odřekla možnost normálně, bez potíží se vyjadřovat. Obtížná verbální komunikace s okolním světem je handicapem pro herce přímo fatálním. V tomto případě to ovšem neplatí. Je-li role napsaná protagonistovi přímo na tělo, a to jakémukoliv, je výsledek vždy dobrý. Z handicapu se rázem stává přednost, která by se velice špatně vyjadřovala jinými prostředky a dává možnost rozehrát v představení netušené způsoby vnímání textu. Divák je pravda někdy jemně šokován, ale zpravidla příjemně.

Divadlo Cože? samo sebe definuje jako lingvisticko-divadelní neformální uskupení a je to definice příznačná.

Pláč avantgardy, pláč paměti aneb Kdo je oběť?

Je velmi těžké být pamětníkem. Člověk toho moc pamatuje, příliš ví a chtě nechtě porovnává.

Je krásné být pamětníkem. Člověk toho hodně pamatuje, mnoho ví a může porovnávat. Těmito dvěma polohami poslední dobou procházím, čtenář nechť mi promine.

Vladimír Hulec foto Ester Starman

TAO V ČECHÁCH

Byl jsem u začátku butó divadla v Čechách. Pamatuju první návštěvy Mina Tanaky na Chmelnici, účastnil jsem se dokonce jeho dílny. A za butó jsem pak jezdil i do světa. Pamatuju první návštěvu ruského souboru Děrevo v Braníku a jeho intenzivní několikaletou práci v Divadle Rampa (dnes je tam Duncan Centre). Právě touto dobou, tedy někdy začátkem 90. let minulého století, přijížděl do Braníka spřízněný soubor Dó. Byl to v podstatě jeho vedoucí Jevgenij Kozlov. Někdy přijel sám, jindy s několika dalšími performery. A přivázel náročné experimentální fyzické divadlo. Velmi tajemné a mystické. Ostatně Dó znamená, nemýlím-li se, Tao. A Kozlov se tomuto jménu snažil dostat. Pamatuju jedno jeho noční představení, které trvalo snad dvě či tři hodiny. Na jevišti seděl nahý holohlavý Kozlov a na těle měl rozsvícené svíčky. Na hlavě, na rukou, na ramenou. Seděl a bručel jakési kněžské, taoistické melodie. Svíč-

ky měl i kolem sebe a před sebou na zemi. Pomalu vstal a ještě pomaleji tančil. Dlouho, velmi dlouho. Dokud všechny svíčky nevyhořely či nezhasly. Tím představení skončilo. „Život je jako hořící svíčka,“ řekl mi tehdy. „A divadelní představení je otisk života. Dokud nezhasne svíčka, tančím. Tedy žiju. To bylo smyslem tohoto tance. Dokud žijeme, dýcháme. A svíčka, dokud hoří, dýchá...“ Líbil se mi tento pohled na život a divadlo. Divadlo jako absolutní zasvěcení.

Ještě jeden směr Kozlov ve své tvorbě od začátku prosazoval - komediální divadlo inspirované němou groteskou, vaudevillem, pokleslými žánry. Čerpal z ruské tradice klaunů a cirkusu, snažil se objevovat a navazovat na vídeňské lidové divadlo, německou frašku, francouzské a anglické konverzačky. Nutno říct, že toto bylo daleko méně inovativní, spíše snaživé a v kontextu jejich tvorby v podstatě okrajové. Takové, aby mohli hostovat všude - doma v Rusku, ve východní i západní Evropě.

BUTÓ V PRAZE

V Praze se však tehdy, počátkem 90. let 20. století, dařilo stylu butó. Hostoval tu (v tehdejší Disku – dnes Ta fantastika) Kazuo Ohno, v Arše a Národním divadle Min Tanaka, jezdili sem Sankai Juku a další věrozvěsti „pravého“ japonského butó. A v Braníku žilo Děrevo a soustředilo kolem sebe široký kruh „zasvěcených“. Nevím, kde je většině z nich dnes konec. Patřila mezi ně například Daniela Voráčková (dnes Seconhand Women a Stage Code), Pavel Štorek (dnes ředitel festivalu 4+4 dny v pohybu), Jiří Dobeš (Jumping Hamada, později spoluzakladatel pardubického Divadla 29, na jaře jste ho mohli vidět v performanci Vážka na Malé inventuře), a především Aleš Janák, jenž se právě zásluhou Děreva seznámil s Irinou Andrejevovou, která jeden čas s Děrevem v Praze pobývala, a spolu s ní pak založil Teatr Novogo Fronta. A Dó-divadlo, přesněji Jevgenij Kozlov, v Čechách pořádalo dílny fyzického divadla, jež bylo mixem butó, ruské „tvrdé“ školy fyzického divadla a komediantství. I na nich prosazoval Kozlov pojetí divadla jako mystického bytí. Vznikla iniciativa, aby – tak jako Děrevo v Braníku – přesídlilo i Dó-divadlo do Česka. Bohužel se to nepovedlo a Kozlov se musel na čas vrátit do Petrohradu, z jehož undergroundové scény, stejně jako Děrevo, pocházel.

Pak jsem jej ani jeho práci mnoho let neviděl. Dó-divadlo stále víc jezdilo do Evropy (především té „západní“) a Kozlov po čase svůj soubor přesunul do experimentálního divadlu zaslíbenějšího Německa. Stejně tak se tam přesunulo Děrevo...

Dnes Do-theatre (jak se oficiálně soubor jmenuje) sídlí v Aachenu, Děrevo v Drážďanech.

RUSKÉ BUTÓ PŘEJETÉ NĚMECKÝMI WERWOLFY A ČESKÝMI SPITFIRY

V Česku se obě skupiny staly legendami, ovšem zhlédnout jejich představení u nás bylo dlouhá léta téměř nemožné. Až v poslední době Palác Akropolis začal zvát Děrevo na své jeviště. A nyní k němu přibýlo i Dó-di-

vadlo. Stalo se tak právě v době, kdy mladí performeři i diváci začali butó znovu objevovat – jeho současnými věrozvěsty u nás jsou především Petr Boháč a Spitfire Company. Mají o něm své představy, znají jiné tvůrce a osobnosti, mnohé si objevují a představují jinak. Děrevo a Dó jsou pro ně legendy. Ne však nedotknutelné. Právě Petr Boháč na stránkách tohoto časopisu vystoupení Děreva tvrdě zkritizoval. Myslím, že nespravedlivě a neprávem. Bez pochopení kontextu.

Nevím, co soudí o Dó-divadle, nevím, zda je vůbec viděl, ale musím přiznat, že mě svým představením **Hangman** (Viselec, ale také: Kat), které uvedlo v Akropoli 11. listopadu, zklamalo. Kozlov opustil své „vyšinuté“ ruské kořeny a vydal se směrem ke srozumitelnému, ze západoevropské tradice čerpajícímu komediálnímu divadlu odkazujícímu ke grotesce, k Chaplinovi, formálně navazujícímu na klasickou i moderní taneční pantomimu. Kdesi byste možná, kdybyste se snažili, našli Franze Kafku. Ale vše je to odvozené a nepůvodní. Technicky přesné, ale mrtvé.

Našel jsem si www stránky Dó-divadla. Uvádějí na nich šest inscenací. Tato měla premiéru v roce 2006 a je údajně nejúspěšnější. V roce 2007 si odnesla hlavní cenu na Fringe festivalu v Edinburghu. V její charakteristice se dočteme: *Hangman je hra o výměně rolí a pozic, o síle slov a o tom, jak nebezpečné hry hrajeme, když se snažíme překročit jejich význam. Ocitnete se v absurdním světě, kde zatímco si čtete v novinách o „spravedlnosti ve státě“, někde jinde, někdo jiný tuto „spravedlnost státu“ pociťuje na vlastní kůži. Je to bizarní, komický a magický příběh, kde zatracená Trojice – Slepota, Hluchota a Némota hraje svou nekonečnou hru, kde se role obětí a kata neustále vyměňují, slovům se nedá věřit, nikdo není v bezpečí... Ta hra nese název: „Kdo je obětí?“*

Je to temná pohybová groteska pracující s kafkovsky nahlíženou absurditou úřednického světa. Hlavní roli – jak bývá v Dó-divadle zvykem – má sám principál Jevgenij Kozlov. Je jakýmsi hybatelem a němým komentátorem dění. Nejedná se však o sólo. Naopak – sledu-

jeme skupinové představení, kde se postavy a jejich role proměňují, nikdo není v popředí, všichni si jsou víceméně rovnocennými partnery. Vytvářejí různé groteskní situace, pracují se symboly slov hangman – hang – man a podobně. Téma smrti či ovládnutí, proměny rolí a pozic jsou kresleny silou pohybové (gestické) popisnosti, přesto jsou víceméně jen tušené. Tatam je náročná fyzická rovina, tytam jsou butó kořeny. Dó-divadlo se vydalo vstříc tušenému úspěchu v (západo) evropském divadelním kolotoči. Opustilo své divadlo absolutního bytí a nahradilo je divadlem nutného zivoty.

TAO JE CESTA

Možná jim ale křivdím. Obdobně jako křivdil Petr Boháč Antonovi Adasinskému a jeho Děrevu. Tao je Cesta a Dó

si jde tou svou. Diváci v Akropoli byli nadšeni, a nešlo o okouzlení povrchním divadlem. Dokázali v Hangmanovi objevit jim blízké, vážné, aktuální téma směšného, marného života v neosobní společnosti. Života na hraně nicoty a spánku, ve kterém Kat odpočítává čas do konce světa. Navíc je „uhranulo“ fascinující pohybové (taneční, mimické) divadlo.

A jsme u té – v úvodu zmiňované – zkušenosti. To vše tu již bylo, a lepší. Do roztrhání svého intelektu budu bránit Děrevo (jdou nekompromisně vlastní, osobitou „ruskou“ cestou a vůbec nezáleží na tom, zda využívají odkazy komedie dell'arte, rocku či butó), ale Dó-divadlu nerozumím. Rusko v nich není, o nich se z jejich představení nic nedozvím a téma i forma jsou odvozené. Edinburgh Needinburgh, ceny neceny, Akropole Neakropole.

Šišák do každé rodiny

Na pražské divadelní mapě existuje už od roku 1996 originální amatérský soubor Kabaret Caligula s nezaměnitelným autorským rukopisem, který se specializuje na cynický, černočerný, ale inteligentní humor, a neštlítí se vulgarit, drastických a politicky ne zrovna korektních scének. V roce 2005 byl soubor dokonce vyhlášen objevem roku festivalu ...příští vlna/next wave... Jeho tvorba doposud čítá celkem 19 původních divadelních her (z toho 3 celovečerní a 16 aktovek), jejichž pojičkem je sex, brutální násilí a smrt. Poslední „dlouhometrážní“ inscenace tohoto pozoruhodného uskupení Zkáza vesmírné lodi Libido měla obnovenou premiéru 29. a 30. listopadu 2009 v Paláci Akropolis, kde Kabaret Caligula pravidelně vystupuje.

Kateřina Lešková-Dolenská foto Danica Kovacevic

Nová hra spadá do žánru science-fiction a jejím hlavním tématem je nečekaný návrat proroka, jehož víru (ve značně zpotvořené podobě) lidé budoucnosti vyznávají. A nebyl by to Kabaret Caligula, kdyby se celá zápleтка netočila kolem sexu. Zdánlivě bláznivý děj odehrávající se na vládní kosmické lodi Libido, v němž účinkují postavy v komiksově přímočaré stylizaci (triáda vznešených tribunů: Istivý stařec Zenon, intelektem poněkud jednodušší voják Castor, volnomyšlenkářka Eretra, dále zrádní intergalaktičtí teroristé Šišáci, podivný prorok Romulus Veliký či sexboti s citlivou duší), je v druhém plánu vynikající satirou na všechny falešné proroky, jejichž účelově zmanipulovaná poselství jsou dodnes uctívána. Text hry je navíc vyšperkován řadou citátů z klasických děl i drobnými aluzemi na historické osoby či události, takže autory rozhodně nelze podezřívát

z pouhé povrchní zábavy na chytlavé téma, a kdo chce, odkryje i další vrstvy díla.

Jevištní realizace hry také dalece překračuje standardy amatérského divadla. Scény odehrávající se v bombasticky pojatém interiéru vesmírné lodi doplňuje funkčně použitá projekce profesionálních filmových dotáček, velice nápadité jsou i fantaskní kostýmy zlatistým prorokem Romulem počínaje a chapadlovitým zelenavým Šišákem konče.

Inscenace nezklame ani v hereckém projevu. Typově přesně vyhraněné postavy, které byly všem psány evidentně na tělo, zúčastnění uchopili se zápalom a potřebnou nadsázkou. Zcela suverénní jsou pak ve svém herectví Ondřej Gabriel jako tribun Castor (který je velice dobře disponovaný i pěvecky) a Lukáš Rumlena, představující všechny zrádné a chlípny Šišáky.

Inscenace není na rozdíl od předchozích celovečerních opusů Kabaretu Caligula (Jan Hus - Vzkříšení a Hamlet - Přání zabít) psána ve verších. Vázaná řeč se objevuje pouze v písňových textech, které tvůrci naroubovali na směsici popových hitů se záběrem od Abby až po Michaela Jacksona. Zařazené písně (s podporou pěti sboristek) slouží v inscenaci především jako jakési vnitřní monology (svou píseň mají všechny hlavní jednající postavy) a působí v rámci zvoleného žánru a celkové opulentní

stylizaci mnohem přirozeněji, než kdyby se protagonisté svěřovali publiku pouhým slovem.

Zkáza vesmírné lodi Libido je tedy velice zdařilým opusem, kterým se výborně baví jak autoři, tak publikum (není žádným tajemstvím, že Kabaret Caligula má velice rozsáhlou diváckou základnu a pokaždé hraje před úplně vyprodaným sálem). Inscenace nabízí svižnou a hlavně chytrou zábavu v atraktivním provedení, před níž by leckteré profesionální divadlo zbledlo závistí.

Chlap, co nikdy nezavře hubu

Karel Kočka

„Zastřelil jsem chlapa. Umírá na trávníku před domem. Všichni sousedi vylezou a dívají se. Občas vyjdu ven a znova do něj střelím, protože pořád vstává.“ (Blues černého kafe)

Hranice mezi genialitou a šílenstvím bývá občas tenká a chce to kuráž, držet své okolí v neustálé nejistotě. Henry Rollins mezi takové lidi patří. Ať udělá cokoliv – a že toho ve svém životě stihl hodně – vytváří dojem, že je buď superman, nebo úplný magor. Jak se ovšem obvykle ukáže, v hlavě to má až moc dobře srovnané.

Rollins je známý především jako frontman legendární kalifornské hardcore mlátičky Black Flag, ve které působil v první polovině 80. let, takřka kultovní status má i jeho projekt Rollins Band (který je podepsaný pod manifestem spone-word umění skladbou Liar). Kapela fungovala od konce osmdesátých let, to znamená téměř patnáct let, a krátce ještě v roce 2006. Což byla spíš vzpomínka než návrat, Rollins to tehdy přirovnal k „broskvoni, která rodí konzervované ovoce“. Kapela podle něj musí fungovat, pracovat, hrát.

Už tehdy měl milion jiných povinností, zálib, plánů a vizí. Nikdy nebyl jen hudebníkem, od střední školy se věnoval psaní, je hercem, rádiovým DJem, producentem, vydavatelem (založil vlastní label 2.13.61), moderátorem, komentátorem, věnoval se žánru stand-up co-

medy i aktivitám za práva menšin nebo zvířat. Záhy po rozpadu Black Flag v roce 1986 se opřel do mluveného slova. Debut Short Walk on a Long Pier ale vyšel už o rok dřív. Tehdy šlo jen o kazetu v limitované sérii s posbíranými záznamy jeho živých vystoupení a Rollins za vydání utratil všechny své peníze. „Je to strašné. Ale říkal jsem si, že když to bude zadarmo, nebudete naštvaní, že se to vlastně nedá poslouchat,“ řekl pak v dodatku k druhému albu Big Ugly Mouth (1987), ke kterému svůj debut přibalil jako bonus.

„Chcete mít silné tělo? Pracujte na tom. Chcete úspěch? Dřete. Chcete být výjimeční? Dotkněte se šílenství. Abyste vytvořili skvělé věci, potřebujete alespoň trochu šílenosti.“ Dnes má Rollins na kontě dvě desítky alb mluveného slova a víc než deset edicí DVD, namluvil několik audioknih, včetně autobiografické Get in the Van: On the Road With Black Flag z roku 1994, za kterou o rok později dostal cenu Grammy.

Podoby audioknihy se dočkala i legendární Black Coffee Blues (vyšla i v češtině jako Blues černého kafe). Zatímco velké množství jeho spoken word vystoupení je založeno na vtipu nebo nenásilném glosování životních situací či společenských událostí, jeho knížky jsou většinou velmi vyhraněné, brutální a syrové minieseje s důrazným morálním podtextem. Dobrým příkladem

toho je z českého překladu dobře známý Solipsista. Jiným je knížka Eye Scream, kde se to jen hemží nenávistí, rasismem, homofobií a policejní brutalitou. Audiokniha vyšla v roce 1996 pod názvem Everything.

„Už na střední jsem psal o tom, že bych vybombil školu a zatřelil každého učitele, na kterého bych narazil. Naučil jsem se tam disciplíně, ale je pravda, že velká část mého vzteku, který jsem později ventiloval, se nahromadila právě tady.“ Rollinsovo dospívání nebylo zrovna lehké, čelil rozvodu rodičů i vlastním psychickým problémům. Ty pak zestonásobil, přidal cynismus, znechucení z okolního světa a kritiku poměrů a jeho trademark byl na světě.

Zatím poslední nahrávkou mluveného slova je předloňské album Provoked, ale dá se předpokládat, že v Praze zazní podobná série, kterou připravil pro nedávnou čtyřdílnou edici Talk Is Cheap. Bylo tam všechno: papež, Mel Gibson, válka v Iráku, špatné zkušenosti s randením, Bush, Ramones, konec hudebního průmyslu, stárnutí, nářky Indie... Rollins u nás už několikrát byl – s relevantními tématy si jistě poradí. „Ahoj, já jsem Henry, chlap, co nikdy nezavře hubu.“

Mezi Joe Strummerem a Sepulturou

Karel Kočka

Houpavý reggae vibe s feelingem divoké a hlasité párty na pláži v Karibiku, nebo břitká politická satira, laděná do ostrých metalových riffů? Na aktuální nahrávce Shark Bites and Dog Fights zachytila čtveřice Skindred z velšského Newportu obě polohy a nehodlá polevit ani v jedné z nich.

Pro pochopení toho, kde se Skindred dnes nachází, je třeba vydat se do minulosti. Přesněji do roku 1993, kdy Benji Webbe, veterán newportské rockové scény, která byla nazývána „novým Seattlem“, založil kapelu Dub War. Do originálního mixu alternativního rocku, metalu a reggae vložili pořádnou inspiraci Bad Brains a miláčků The Clash a pomohli tak na svět zbrusu novému žánru, ragga metalu. Velmi úspěšná byla jejich deska Wrong Side of Beautiful, která doplnila originální zvuk idealistickými myšlenkami v textech. Pak se do krve pohádali se svým labelem Earache a v roce 1998 Webbe kapelu rozpustil. Ještě na konci 90. let ale zformoval novou partu Skindred. Jejich debut Babylon vyšel v roce 2000 a v mírně upravené verzi ještě o dva roky později. Snad i díky modernějšímu kabátku, který se otíral o návyky nu metalu, ska i hip-hopu, kapely Korn a System of a Down, stejně jako Living Colour nebo Sepultura, se z nahrávky stala pecka, která v hitparádě Billboard pokořila albový žebříček Top Reggae a která dala světu hity jako Pressure nebo Nobody. Podobně úspěšně si vedla i dvojka Roots Rock Riot. Webbe se často usmíval, že tehdy vynalezli „nu-reggae“. Jinak si ovšem tvrdohlavě stál za svou originalitou.

I novinka Shark Bites and Dog Fights má své vysoké ambice, už otvůrák, rocková hymna Stand for Something, kterých je na albu povicero, je jasnou výzvou: „Když to chceš, musíš se zvednou a vzít si to/ Probuď se, nebo to nedokážeš/ Buď se za něco postavíš, nebo

se sesypeš pro nic za nic!“ A Webbe je na pódiu v uniformě velmi přesvědčivý. O druhé, „pohodové“ poloze zase svědčí cover pop reggae klasiky Eddyho Granta Electric Avenue. Kapela se smíchem říká, že kdyby byl Joe Strummer naživu, patřil by k nim. To sice není moc pravděpodobné, ale ano, asi by se mu to líbilo.

MaPA HUDBA_PROFIL

EXIT MUSIC
PP Production & Palác Akropolis uvádějí:
Parov Stelar Band
myspace.com/parovstelarband
Palác Akropolis
2/4/2010 * 20:00

PRAHA PRAHA PRAHA
RADIO 1 91.9 FM

palacakropolis.cz | pp-production.cz
Předprodej vstupenek v kavárně Paláce Akropolis.

Klavír jako emocionální zbraň

Nad novou deskou pianisty Maxence Cyrina

Představte si, že uvnitř nejspinavější haly na kontaminovaném brownfieldu objevíte zářící stůl prostřený svěže vonícím alabastrovým ubrusem a stříbrným nádobím. I tyhle pocity dokáže vyvolat deska *Novö Piano* z dílny Maxence Cyrina.

Ondřej Stratilík

MAXENCE CYRIN – NOVÖ PIANO

Kwaidan records, 2009 / Hodnocení: 85 %

Předělat slavné popové melodie do akustické podoby je v současnosti dost módní trend. Stačí se podívat na úspěch projektů *Señor Coconut* nebo třeba *Nouvelle Vague*. Jejich coververze jsou krásné na poslech, hodně posluchačů je má daleko radši než originály. Důvod je zřejmý – předělávky sice znějí jinak, v případě *Nouvelle Vague* třeba jako klidná bossa nova, jenže základ, tedy hitovou melodii a notoricky známé texty, mají stejné jako skladba původní. Půl práce je hotovo, písničku stačí hodit jen do vkusné formy a upéct z ní trendy bábovičku.

Jenže jsou tady i jiní. Takoví, kteří i k předělávání „popinek“ přistupují s citem hodným barokních skladatelů. Na jejich vrcholu je v současnosti pianista Maxence Cyrin. „*Vrací se s novým albem, stále jako klavírní sólista restaurující emblematické indierockové a elektronické skladby,*“ stojí v bukletu jeho aktuální desky *Novö Piano*.

Po minulém albu, kdy se zaměřil na kultovní taneční skladby, teď nabízí různorodější koktejl. Je sice průzračný jako diamantová voda, ale ukrývá nekonečně mnoho příchutí. Počítejte se mnou – Maxence si vzal do parády třeba hit *Around The World* francouzských enfant terrible Daft Punk, nestárnoucí hymnus všech dlouhovla-

sých mladíků a slečen *Lithium* od kapely Nirvana či r'n'b vypalovačku předměstských diskoték *Crazy In Love* od Beyonce & Jay-Z.

Směska je to skutečně nevídaná, Maxencovi se navíc podařilo z deseti naprosto odlišných skladeb vytvořit jednolitý recitál s několika vrcholy. Kromě toho si při poslechu alba připadáte jako v koncertní síni.

Tenhle hudebník má totiž obrovský cit pro detail a z každého úderu do kláves tryská z otevřeného těla dřevěného nástroje obrovské množství dříve neznámých pocitů. Například díky tomu, že úvodní motiv skladby *D.A.N.C.E* francouzských pozérů Justice ohlodal do nejsyrovějšího morku a odpíchl od něj celou skladbu. Písnička se najednou jeví v úplně jiném světle a i cvičeným posluchačům chvíli trvá, než si uvědomí, že tenhle motiv už zlidověl prostřednictvím milionů přehrávačů.

V momentu, kdy se původně hutné elektronické tóny zhmotňují do křehkých a průsvitných úderů klavírních kláves, se rodí emotivní gejzír.

Zvláštní druh transformace, který my sice neslyšíme, ale jenž musel proběhnout v hlavě Maxence Cyrina, je jádrem, odkud bere hudba na albu *Novö Piano* neskutěčně obrovskou sílu. A klavír pak získá tu moc, aby vás položil na kolena.

Islandská melancholie a italský temperament v jednom

Emiliana Torrini, islandská písničkářka s ojedinělým pěveckým projevem, autorka melancholických intimních výpovědí, kterou čeští posluchači znají zejména jako interpretku Glumovy písně z filmu Pán prstenů – Dvě věže, případně některé její písně zaslechli v rádiu, zavítá 28. ledna 2010 poprvé do Prahy, kde vystoupí na pódiu Paláce Akropolis v rámci party Euroconnections.

Iveta Poláčková

Dvaatřicetiletá písničkářka Emiliana Torrini, po otci napůl Italka, po matce napůl Islandanka, se na evropské hudební scéně pohybuje už patnáct roků. Za tu dobu se jí podařilo dosáhnout světově proslulou krajanku Björk, vydat pět autorských alb, napsat velice úspěšný písňový text pro Kylie Minogue, za něž byla nominovaná na cenu Grammy, a se singlem Jungle Drum (2008) proniknout mezi pět nejhranějších skladeb Evropy.

Uvedla jsem, že Emiliana Torrini se pohybuje na hudební scéně už patnáct roků, její cesta za úspěchem ale započala mnohem dřív, když teprve jako sedmiletá vstoupila do islandského dětského sboru, a dále pokračovala studiem operního zpěvu a vítěznou účastí v pěvecké soutěži talentů. Právě díky tomuto vítězství mohla Emiliana v sedmnácti letech natočit debutové album Spoon. Dalším krůčkem v její kariéře byla spolupráce s alternativní islandskou skupinou GusGus, na jejímž

prvním albu Polydistortion se podílela jako vokalistka, a pak další sólová, tentokrát už anglicky zpívaná deska Love in the Time of Science (1999). Tu mladá Islandanka vydala v Anglii, kam se koncem devadesátých let přestěhovala.

Práce na písňových textech pro Kylie Minogue nepřinesla Emilianě pouze zmiňovanou nominaci na Grammy (2005), ale také seznámení s Danem Careym, se kterým v roce 2005 natočila kritikou velmi ceněné minimalistické album Fisherman's Woman. Minimalistické proto, že zpěvaččin hlas ve většině skladeb doprovází jen zvuk klavíru. V roce 2008 Islandanka dokončila zatím poslední a nejúspěšnější desku Me and Armini, která obsahuje evropský hit Jungle Drum a kterou opět produkoval Dan Carey.

Hudba Emiliany Torrini je v Čechách zatím bohužel velice špatně dostupná, dvě z jejích pěti alb vyšla jen na

Islandu, ze zbylých tří má český posluchač jakýs takýs přístup hlavně ke dvěma: Love in the Time of Science a Me and Armini. Přestože tato alba od sebe odděluje časový pás devíti let, mají hodně společného. Spojuje je určitá křehkost a melancholie, životní pocit autorky a interpretky v jedné osobě, který se promítá nejen do hudby a způsobu interpretace, ale i do textů. Mnoho z nich protkává motiv samoty, opuštěnosti, prázdnoty, svobody, s níž si člověk neví rady.

I can't believe what God has done / He took the heat out of the sun / And now it seems the world / Is growing colder... Keep my daughter in a jar / She can't get out she won't go far / My heart is in my mouth / But still keeps pounding. (Nemůžu přijmout, co Bůh udělal. Odebral slunci žár a zdá se, že svět chladne... Drží mou dceru ve sklenici. Nemůže se dostat ven, nemůže nikam odejít. Srdce mám v ústech, přesto nepřestává tlouct.) To zpí-

vá Emiliana Torrini v písni Baby Blue z alba Love in the Time of Science.

Jakkoli bezvýchoďně však situace, kterou Islandanka ve svých písních předestírá, může působit, vždy se jí povede do textu, hudebního doprovodu nebo pěveckého projevu přidat prvek naděje. Její melancholie není bezvýchoďná. Spáček se probudí a noční můra zmizí do jasného dne, hudební doprovod se najednou od základu promění a začne vyzařovat pozitivně stimulující energii. Takového účinku Emiliana dosahuje díky elektronickým prvkům, které ve své hudbě používá, posouvá jimi křehkou ústřední melodii do jiných sfér, dosahuje efektu katarze.

Emiliana Torrini je v evropské hudbě výjimečný zjev, nepostrádá ani hudební, ani literární talent, je autorkou i interpretkou v jedné osobě. Její vystoupení v Akropoli bude jistě stejně jedinečné jako ona sama a byla by škoda se ho nezúčastnit.

[re:jazz] – sedm statečných jazzmanů z Německa

Němečtí [re:jazz] debutovali v roce 2002 u příležitosti desetiletého výročí existence vydavatelství INFRACOM! Records eponymní deskou. Od té doby se stali mezinárodně nejúspěšnější jazzovou kapelou pocházející z Německa za poslední desetiletí. Do dneška vydali přes 60 tisíc kopií svých nahrávek a přispěli do více než osmdesáti žánrových kompilací.

Jakub Pech

Kapela se skládá ze sedmi muzikantů klasického jazzového nástrojového obsazení. S tím, co bylo zdánlivě tisíckrát k slyšení, však dokáží pracovat velmi originálně. Jejich specialitou je reinterpretace již zavedených skladeb. Nejvíce z kapely vidět zpěvačka Inga Lühning, ale ta se občas o mikrofon dělí s klavíristou Matthiasem Vogtem.

O významu [re:jazz] svědčí i fakt, že na jejich albech se objevila celá řada hostů zvučných jmen. Vždyť kdo z posluchačů moderního jazzu by neznal Erika Truffaze, Nilse Pettera Molværa, Lisu Bassenge či Viktoriu Tolstoy?

Způsob, jakým [re:jazz] přepracovávají hudební materiál, se stal mezi kolegy muzikanty natolik populární, že jim například 4 Hero nebo Stephan Remmler s radostí dali některé své písně k dispozici. Naopak na desce *Re:Mix* (2003) si jejich skladby vzali do parády představitelé současné elektronické scény; například Bugge Wesseltoft, Nicola Conte, Swell Session, Akufen, Dublex Inc a další.

O rok později vydali [re:jazz] druhou řadovou desku *Point of View*. Kritika ji nemohla vynachválit a kapela si získávala čím dál lepší renomé. Vydání alba provázelo úspěšné turné po klubech a skupina rovněž obdržela

pozvánky na spoustu prestižních jazzových festivalů. Vystoupili třeba na Traumzeit, City Jazz Nights, Leverkusener Jazztage nebo Balaton Sound Festivalu.

Na desku *Expansion* (2006) zařadila kapela vedle svých klasických předělávek i několik vlastních skladeb. Rok na to opustil své spoluhráče původní kytarista Hanno Busch. Nahradil ho neméně kvalitní hráč Jan Stürmer. V nové sestavě se [re:jazz] pustili do práce s čerstvou silou a měli opravdu napilno. Hned zjara 2008 vydali svůj první živák *Live at Motion Blue Yokohama*. Podařilo se jim věrně zachytit velice uvolněnou atmosféru koncertu. Vedle CD vznikl ještě hodinu a půl trvající dokument na nosiči DVD, který pomocí živých záznamů a rozhovorů mapuje jejich hudební cestu po Japonsku.

A na konec se na podzim 2008 objevilo na pultech i čtvrté řadové album *Nipponized*. Název napovídá, že Japonsko kapele učarovalo. Na albu se nachází několik reinterpretací klasických japonských klubovek a opět nějaké čistě autorské práce.

V průběhu roku 2009 se [re:jazz] přeorientovali zase na Evropu a na jaře 2010 vyráží na turné po starém kontinentu, v rámci něž zavítají díky projektu Euro-Connections i na pódium Paláce Akropolis.

Mahala Rai Banda

PRŮVODCE BALKÁNSKÝMI GHETTY

Na Západě se stala hudba Balkánu trendem dekády. Ale poslouchají ji i v bukureštských romských ghettech – anebo tam mají úplně jiné priority? Že oba protipóly lze spojit, nám 27. ledna předvede Mahala Rai Banda. Vztahy mezi západními a balkánskými trendy přitom ale nejsou vůbec jednoduché.

Petr Dorůžka

Napětí mezi kulturou Orientu a Západu přetrvává na Balkáně dodnes, tedy téměř sto let po pádu osmanské říše, aniž by k tomu jakkoli přispívali islámští fundamentalisté. Prvotním důvodem bylo budování národní identity poté, co se balkánské země oprostily od turecké nadvlády. Kvůli té si část populace hudbu Orientu dodnes spojuje s národnostním útlakem, podobně jako my ruské častušky či Alexandrovce. Když například Ivo Papasov získal roku 2005 cenu BBC World Music Award, bulharští hudební experti zuřili. „Ten člověk vůbec nereprezentuje bulharskou tradici. Papasov hraje hudbu ze striptýzových barů.“ Důvod? Papasov je nejen Rom, ale navíc po předcích Turek.

Navzdory předsudkům ale hudba s masivní příchutí Orientu prodělala velkou konjunkturu. Podobně jako v případě indicko-britské bhangry se jedná o etnický základ bohatě ornamentovaný chytlavou elektronikou. V Bulharsku se téhle fúzi říká *čalga*, v Rumunsku *manele*, v Srbsku *turbofolk*, a hudební establishment je všechny nenávidí. V sociální sféře tato komerčně veleúspěšná hudba spojuje zdánlivě protipóly: luxusní mafianské diskotéky a romská ghetta.

Současnou romskou subkulturu na Balkáně detailně rozebírá novozélandský autor Garth Cartwright ve své

knížce *Princes Amongst Men*. O dnešní Bukurešti píše: „Hudba se prodává hlavně na kazetách – na trhu, ve stánkách na nádraží. Nejlépe jde na odbyt *manele*, a to daleko víc než Spice Girls či klasické balkánské romské hvězdy. Alespoň polovina toho, co stánek nabízí, jsou kazety dvou zpěváků: Adriana Copilula Minunea a Nicolaea Gutu. Adriana si pamatuji z filmu *Gadjo Dilo*. Má podobný knír, jaký míval Freddie Mercury. Na zbývajících kazetách jsou méně známí zpěváci a kompilace, na jejich obalech vidíte polonahé ženy. Signál, že tohle je přece úžasná muzika. Hip-hop, dancehall a R&B používají stejný obrazový slovník. Mezinárodní proletariát zjevně není schopen odolat ničemu, co je zdobeno obrovitým poprsím.“

Cartwright také osvětluje nepříliš známý paradox. To, co prezentují světová media jako romskou hudbu, a co na Balkáně poslouchají Romové, jsou dvě odlišné věci. Tak například, Fanfare Ciocarlia a Taraf de Haidouks jsou na Západě hvězdami, nikoli však v Rumunsku. „To, že hrají vynikající romskou hudbu s hlubokými kořeny v tradici, nic neznamená, místní Romové je neposlouchají. Chtějí Adriana. A Nicolaea. Ti zpívají *manele*. Adrian je kápo, prodá mnohem víc kazet než Nicolae. Jako dvojice natočili spoustu kazet, na jejichž obalech jsou obličejové zpěváků diletantsky přilepené Photoshopem k tělům závodníků

Formule 1 – nedovedu si představit méně vhodný materiál k vytváření pop-idolů. Taky se objevili na kompilacích Miss Piranda 2003. To je romská soutěž Královny krásy. Největší hvězdy *manele* tu pějí serenády romským princům znám.“

Cartwright míří z centra Bukurešti do míst, kde se právě zdržuje Henry Ernst, producent německé značky Asphalt Tango a manažer skupin Mahala Rai Banda a Fanfare Ciocarlia. Mahala není přímo ghetto, ale chaotická, živelně vzniklá romská čtvrť na periferii. Na Balkán se toto slovo dostalo z arabštiny přes turečtinu. Mahaly se rozrostly po pádu totality, kdy se Romové z venkova stěhovali za obživou do metropole. Právě tímto procesem vznikla Mahala Rai Banda: venkovští virtuosové z legendární vesnice Clejani hrají na svatbách městských zbohatlíků. Hudební dějepisci nabízejí paralelu: nepřipomíná to proces, kdy se venkovské blues stěhovalo z havlíkových plantáží do Chicaga? Nabídnou bukureštské mahaly světu svého Howlin' Wolfa či Muddy Waterse?

Mahala, v níž se dočasně zabydlel Henry Ernst, patří dle Cartwrighta spíš k těm chudším: „Blátivé ulice, jámy, koně na dvorku, vidíte tu primitivní chatky i prostorné domy. A každý z nich má něco jako zahradu. Mahaly dokumentují pohyb obyvatelstva z venkova do města. Byl to právě Henry, kdo přivedl Ionitu, perkusistu z Clejani, do Fanfare Ciocarlia.“

Clejani, vesnička 40 km západně od Bukurešti, pověstná neuvěřitelnou koncentrací romských virtuosů známých jako *lautari*, byla lovištěm západních etnomuzikologů už před čtyřiceti lety – a právě zde vznikli po Ceausescově pádu Taraf de Haidouks. Nejmladší generace tohoto hudebního klanu, k níž patří i vnuci Nicolaea Neacsu, geniálního houslisty Tarafů, založila v Bukurešti kapelu s hořkým koncem, Rom Bengale.

Cartwright píše: „Bukurešť leží na heroinové stezce, která začíná v Afghánistanu a končí v západoevropských márnících, kriminálech a metadonových rehabilitačních klinikách. Bukurešť, se svými mafiány a zoufalci, je perfektním místem, kde roztočit výtěžek. Rom Bengale tu

kolektivně podlehl injekční stříkačce. Kapela se rozpadla. Rodiny se rozvrátily. Muzikanty zatkli a uvěznil. Aurel a Florin se vyhnuli nejhoršímu, přesto se museli vyrovnat s návykem a pomalým a nekompromisním návratem do života.“

Dnes je houslista Aurel kapelníkem Mahala Rai Bandy, Florin jejím akordeonistou, zatímco dechová sekce pochází z další hudební oázy, vesnice Zece Prajini na severovýchodě země, která je rodištěm členů Fanfare Ciocarlia. Cartwright se u Henryho Ernsta setkává s muzikanty a testuje jejich vkus. Když jim pustí maďarskou romskou zpěvačku Mitsui s experimentálním doprovodem, ošklíbají se. „To je spíš Björk než Balkán.“ Aurel vyloví svoji oblíbenou kazetu od zpěvačky Ceca, turbofolkové hvězdy ze Srbska, lascivní kombinaci kláves a balkánských stylů. Henrymu to připadá jako kýč, zatímco Aurela fascinují efektní aranžmá. Západovýchodní střet názorů má i skrytou rovinu, turbofolk je navzdory zdánlivé apolitičnosti hudbou válečných mafiánů. I když je Ceca vdovou po zavražděném válečném zločinci Arkanovi, její hudba je populární napříč balkánskými zeměmi. „Představte si rok 1993, Sarajevo je v obležení, na město denně dopadá tři sta granátů. Vojáci obou stran jsou v zákopech, srbští padesát metrů od bosenských. A z obou zákopů se line stejná hudba. Zpívá Ceca. Přitom její manžel vyvraždil jen o kousek dál na sever dva tisíce lidí. Není to absurdní?“ říká basista sarajevské skupiny Dubioza Kolektiv. „V dnešní Bosně popularita turbofolku jen dokládá ztrátu identity. Tak třeba bosenský muslim, jehož rodinu vyvraždili, nenávidí Srby, ale turbofolk miluje.“

Mahala Rai Banda vystoupila v Akropoli už na podzim 2005, ale od té doby udělala obrovský pokrok. Její nahrávka Mahalageasca se v původní verzi i remixu objevila ve filmu *Borat*, a letošní novinka *Ghetto Blasters* je přelomovým albem. Dechová sekce tu není středem světa, který začíná a končí instrumentálkami, ale součástí širšího konceptu. Vokály nezní jako nouzová výpomoc zpívajícího hornisty, ale jsou těžištěm písně, a dokonce se tu objeví, i když velmi nenápadně, elektrická kytara.

TARTIT

Transovnní zpěv, který vedou ženy

Petr Dorůžka

Sahara odděluje dva kulturně rozdílné světy, a sice černošskou část Afriky od severní, jejímiž původními obyvateli byli před invazí Arabů Berbeři, Tuaregové i Kabylové, spřízněná etnika, která dokonce používala dodnes existující písmo. Dnešní svět je zná daleko lépe prostřednictvím jejich hudby. V alžírském Kabylsku má kořeny Souad Massi či Speed Caravan, zatímco Tinariwen a další skupiny hrají „pouštní blues“ ze Sahary. I když skupina Tartit pochází podobně jako Tinariwen z etnika Tuaregů a prošla obdobně dramatickým vývojem, její hudba je překvapivě odlišná, mimo jiné i proto, že v sestavě převládají ženy.

Ty mají ostatně u Tuaregů zcela jiné postavení než ve zbytku islámského světa. Jeden z rozdílů je zřejmý na první pohled: roušku přes obličej nosí muži, ženy mají tváře odhalené. Na rozdíl od ostatních muslimek si také samy vybírají manžely, mohou se s nimi rozvádět, užívají si svobody i v předmanželském životě, a není nijak

vzácné, že za svými milenci podnikají noční výlety na velbloudech.

Tuaregové v historii vynikali jako obchodníci i zdatní válečníci, a jako vůdcové karavan zajišťovali obchod mezi subsaharskou a severní Afrikou. Vlastí těchto nomádů schopných kočovat v extrémních podmínkách byl tedy obrovský prostor vymezený městy jako Marakéš, Timbuktu a dalšími „pouštními“ terminály či oázami. Když byla v 60. letech Sahara rozdělena mezi nově vzniklé nezávislé státy Mali, Alžír, Niger, Libyi a Burkinu Faso, Tuaregové se stali cizinci na svém vlastním historickém území, a v době ozbrojených konfliktů s malijskou armádou se nedobrovolně ocitli v uprchlických táborech. Právě v tomto traumatizujícím prostředí vznikli Tartit i Tinariwen. V případě Tartit měl ale nedobrovolný pobyt v táboře pozitivní efekt - umožnil setkání mezi geograficky značně vzdálenými větvemi. Tato inspirativní zkušenost se

promítla i do názvu původně dvacetičlenné skupiny: slovo tartit znamená svazek, shledání, pouto. Podobně jako skupina Tinariwen se i ženy z Tartit rozhodly zviditelnovat svoji kulturu hudbou, a za podpory OSN založily asociaci.

Hudba těchto dvou skupin je snadno rozeznatelná: na rozdíl od „pouštních bluesmanů“ Tinariwen používají Tartit daleko méně strunné nástroje, ve zvuku převažuje zpěv, tichá a gradující ženská zvolání a odpovědi, které vytvářejí magický, k transu směřující zvukové cykly. Výkřiky střídá sofistikované rytmické tleskání a perkuse. Většina nástrojů je typická právě pro Tuaregy a souvisí s jejich kočovným životem.

Číši připomínající buben *tinde*, na který hrají výlučně ženy, je vlastně dřevěný hmoždír původně určený na výrobu mouky, potažený koží kůží, jednostrunné housle *imzad* jsou z vysušené tykve. Většinu nástrojů lze snadno změnit zpět na kuchyňské náčiní, takže nároky na transport - pro poutní nomády životně důležité - jsou minimální. Pokud se v některých novějších skladbách objevuje elektrická kytara, dochází k tomu ve velmi střídmé, přitom silně působivé formě. Kytarista Mohamed Issa Ag Oumar s nástrojem zachází podobně jako dnes už nežijící Ali Farka Toure. Ten se ostatně nikdy netajil tím, že jeho úsečné, ostře řezané kytarové fráze mají původ v lakonických melodiích louten Tuaregů.

Už mluví sám za sebe

Abrahámoviny jsou prý pro muže jedním ze zásadních životních přelomů. Neplatí to asi vždycky, ale Jaroslav Olin Nejezchleba, jeden z mála českých rockových violoncellistů (ale ve skutečnosti zakuklený multiinstrumentalista a neméně vynikající zpěvák) bezděky potvrzuje, že na tomto klišé něco může být.

Ondřej Bezr

Muzikant, který před dvěma lety oslavil v Paláci Akropolis pětadvacet let působení na profesionální hudební scéně, si totiž k padesátým narozeninám nadělil svoje vůbec první sólové album.

Ne že by se v minulosti jeho nástroje a hlas na nahrávkách neobjevovaly - obě zatím nejstěžejnější kapely Olinova života, tedy Marsyas a Mišíkovi ETC..., do svého repertoáru zařazovaly i jeho písničky, stály ovšem na jiných leadrech. Takzvaně „sám pro sebe“, i když jen do jisté míry, se udělal Olin před pár lety v kapele Njorek. Ta však byla jednak „dítětem“ tří rovnocenných hudebníků (byť byl Olin díky svému charismatu vždy považován za toho „rovnocennějšího z rovnocenných“), jednak nebyla autorským projektem, stavěla totiž na osobité interpretaci lidových písniček. Trošku podobně to vypadá i v případě Blues Session, kapely vpravdě legendární, někdejšího volného sdružení muzikantských přátel Petra Kalandry, které se několik let po jeho smrti vzhopilo k obnovené činnosti v pevné sestavě, právě s Olinem u mikrofonu a pro leckoho překvapivě i s kytarou. Ani tady ale Olin Nejezchleba není úplně

stoprocentně „za sebe“, repertoár tvoří vlastně také už „zlidovělé písničky“, tedy (folk)rocková klasika dylanovského, youngovského a bůhvíještějakého typu s českými texty.

A tak s padesátkou na krku dozrál Olin Nejezchleba k tomu, aby řekl na trochu rozsáhlejší ploše něco opravdu sám za sebe. Na albu Noční lov, které kompletně natočil ve dvojici s kytaristou Norbim Kovácsem (s nímž v současné době tvoří muzikantskou páteř pro písničky Ivana Hlase v jeho Triu), toho říká o sobě, na sebe i o světě, jak ho z pozice své nátury sleduje, opravdu hodně, bez obezliček, vytáček a zbytečných jinotajů. Pro hodně lidí bude autenticita a nelíčená upřímnost jeho nových písniček asi velkým překvapením.

U příležitosti křtu alba a oslavy Olinovy padesátky zahrají v Paláci Akropolis jak kapely, jichž je v současné době členem, tak i někteří z jeho dalších přátel, s nimiž se občas setkává buď na pódiu, nebo při nahrávání, Vlasta Třešňák, Vladimír Merta či Anna K. Překvapení nejsou vyloučena, mimořádně příjemný večer je jistotou, na kterou lze vsadit.

Nespoutaná energie v živých barvách

V době, kdy kapely kopírují jedna druhou, ať už záměrně či nezáměrně, a nad motivy skladeb se člověk stále zamýšlí, jestli je již někde neslyšel, se naleznou i tací, u kterých můžete chmurné myšlenky o „plagiátorství“ na sto procent vypustit. Nezaměnitelný zvuk kapely Living Colour, který mísí bezpočet stylů, zavítal 25. listopadu do velkého sálu Akropole. Významnost tohoto koncertu podtrhl i fakt, že zde newyorská skupina pokřtila před plným velkým sálem nové album *The Chair In The Doorway*.

Jiří Hradecký foto Ester Starman

Prahu jako místo křtu si na začátku svého světového turné nevybrali náhodou. Novinka byla totiž z velké části nahrána ve studiu Sono v Nouzově u Prahy. „Proč jsme točili v Praze? Ptá se mě na to každý, ale proč ne! Chtěli jsme pracovat s profesionály a ti tady rozhodně jsou,“ uvedl Will Calhoun, bubeník z Living Colour. Že si kapela váží spolupráce s českým studiem, potvrdila i tím, že majitele Sono Milana Cimferu a Pavla Karlíka, požádala, aby album pokřtili.

To, že skupina Living Colour neztratila od roku 1988, kdy vydala svůj debut, dech, bylo v Akropoli jasné od první chvíle. Také plný sál ukázal, že si místo pro křest nové desky vybrali správně. Publikum, které se skládalo z pamětníků prvotiny, ale i mnoha mladších fanouškovských přírůstků, kapela od první chvíle nešetřila. Hned počáteční skladbou *Middle Man* ne nejmladší Living Colour ukázali svou instrumentální zdatnost a převahu nad nejnějším rockovým ansámblem. Pro nerozkoukaného

diváka bylo zřejmě nečekané, s jakou vervou kapela rozezvčila své nástroje. Skupina si jako vždy hrála s tvrdým riffovým rockem, který kombinuje s jazzem, funkem, punkem, reggae a kdo ví čím ještě. To vše doplnil chvílemi až metalový vysoký vokál frontmana Coreye Glovera, který za celé vystoupení nesundal z hlavy čepici. Po hlasové indispozici, která ho postihla na pražském koncertě v roce 2006, chtěl Corey zřejmě ukázat, že si nepřeje znovu vidět rozpačité tváře diváků a předvedl se v stoprocentní formě. V podobném duchu pokračovala celá kapela i v dalších písních. Zahráli nejen strhující směs nejnovějších skladeb ze zbrusu nové desky, ale také notoricky známé a časem prověřené kousky, které publikum náležitě ocenilo. Horké novinky diváky lehce ochladily z důvodu neznalosti skladeb, ale při hitech jako *Elvis Is Dead* nebo *Flying Sklidili Living Colour* zasloužené ovace.

Přibližně ve třetině koncertu přišlo vydařené, kousavé baskytarové sólo Douga Wimbishe, který střídal tvrdé

slapy s lehkými dotyky strun. A to ještě nemělo být vše. Následovalo velké překvapení. Wimbish uprostřed své exhibice seskočil z pódia do hlediště, kde pokračoval asi ve třímínutovém jamu přímo mezi diváky. Ti jej na konci jeho mistrné hry zaslouženě ocenili potleskem. Řada z nás se nestačila po sólu rozkoukat a Wimbish už byl zpět na pódiu, kde nenuceně pokračoval, tentokrát s kapelou. Mnozí brali Dougovo sólo za vrchol večera a předzvěst samotného křtu desky. Avšak několik skladeb poté se za zvuku bubnů, které spustil sampler, pódium náhle vylidnilo. Kapela zde totiž nechala jen bubeníka Willa Calhouna, který do samplu začal pomalu rozjíždět své sólo. Na začátku kombinoval africké vlivy s funkovým rytmem. Po pětiminutovém rozehrávání se v sále zešěřilo a tempo

zpomalilo, aby si Calhoun vyměnil paličky za led-diodové. Následovala smršť rytmů doprovázená strhující světelnou show, kterou Will díky světelným paličkám a rychlosti hry vytvořil. Bodová světýlka na koncích bubenického náčiní začala kreslit táhlé linie a osmičky. Asi po pěti minutách stále zběsilého, ale procítěného tempa Calhoun ještě přitlačil na pilu. Tedy přidal na rychlosti a intenzitě svého sóla. V jeho finále diváci skandovali a tleskali. Samotného Willa ocenil i zbytek kapely, který se mu při návratu na pódium uklonil. Calhounovo sólo v příjemném šeru hodnotím jako nejzdařilejší moment celého večera. Po energickém bubenickém výstupu překvapivě následovala jedna z klidnějších a nejstarších skladeb Glamor Boys, kterou mají Living Colour v repertoáru již od roku

1988. Kapela skvěle odehrála dalších pět skladeb, ale desátá hodina (a tedy konec) se rychle blížila. O samotném křtu nebyla do té doby ani zmínka, ale po skladbě Bi z desky Stain z roku 1993 nastal očekávaný okamžik. Jak bylo řečeno, kmotři v podání majitelů studia Sono Milana Cimfery a Pavla Karlíka dorazili na pódium a v lehkém spěchu novinku pokřtili šampaňským. Samotná kapela, která křtila „teprve“ svou pátou studiovou nahrávku, si z oficialit těžkou hlavu nedělala. Vzápětí následovala se slovy zpěváka poslední skladba Cult Of Personality, kterou se Living Colour s pražským publikem důstojně rozloučili.

Ačkoliv nepatřím mezi skalní fanoušky kapely, která koncem osmdesátých let prolomila ledy americké rocko-

vé scény, jež nebrala vážně hardrockovou tvorbu afro-američanů, vystoupení jsem si nadmíru užil. Vliv, který do rockové muziky přinesli, jejich listopadový koncert opět doložil. Směsice žánrů a motivů je citlivě poskládána dohromady a zní jako nápaditý festival několika skupin, které však mají něco výrazně společného. Tedy nádech něčeho, co jen tak někde neuslyšíte. Rozebírat hudební um samotných členů kapely není potřeba, jejich profesionalita a důvěryhodnost projevu jsou excelentní. Přestože kapela vznikla před více než dvaceti lety, koncert ukázal, že její členy to prostě a jednoduše stále baví. Tento fakt jsem ocenil nejen já, ale především publikum v Akropoli.

Nekonečné proměny Sofa Surfers

Stylový, velmi stylový začátek. První minuty první skladby na první desce. Zavřete oči a Bon Voyage... Dlouhé vteřiny se noříte do repetitivního, až hypnotického zvuku, zajímavě vyvedená koláž podkreslená rozvážnými, ale zvukově báječně zpotvořenými bicími. Ve chvíli, kdy se napětí z toho, co přijde, dál pomaličku transformuje do kolébatvého uspokojení, že takto by to mohlo pokračovat ještě pár minut a stále by bylo co poslouchat, do skladby jako dás vlétne sice efekty nadýchaná, ale o to překotněji a agresivněji se vinoucí breakbeatová smyčka. Když pak do skladby vstoupí ještě kdejakými mašinkami znetvořený vokál, je jasné, že se tu potkáváme s něčím, co se velmi vymykalo běžné elektronické produkci 90. let, a svou zvukovou vytríbeností by jak tato skladba Bon Voyage, tak celý debut Transit vyčníval i dnes. A pokud se něco nezměnilo, pak je to právě velmi sofistikovaná práce se zvukem, která zcela ignoruje jakékoliv žánrové hranice.

Jan Pomuk Štěpánek

Díky tomu se Sofa Surfers daří hledat takové zvukové průsečíky, které znemožňují posluchači jednoznačně identifikovat, jakou emoci by měl k jejich hudbě přiřadit. Rozostřenost a neuchopitelnost jako základní stavební prvek. Mají blízko jak k měkoučkému a přitom poněkud intelektuálně chladnému zvuku, jaký definoval label

Compost, tak k experimentální potouchlosti, která by se neztratila ani v katalogu Warp. Chytrý kavárenský dubový nu-jazz, který je ale skrz naskrz prodchnut podivně svrbící paranoiou a roztěkaností raného trip hopu - stačí si vzpomenout na svérázně dubové sci-fi Beans and Rice z druhé desky Cargo - konejšivé zvuky v pozadí, neuro-

tický, neklidný vokál a neposedně těkající breakbeatová smyčka. Zde se setkává ranný DJ Shadow s Trüby Trio. Forma, žánr může určit zvuk, sešněrovat jej a omezit tvůrčí paletu a šíří vyjadřovacích prostředků. Tedy bere-li se příliš formálně, příliš dogmaticky. Sofa Surfers na to jdou z opačné strany – nejdříve vize, zvuk a až pak se dostaví jakási teoretická nadstavba, v rámci které se lze zaobírat tím, jaký že to žánr připomíná. V tomto smyslu už v druhé polovině 90. let předurčili trend, který definitivně ovládl hudební dění a trendy v posledních letech – žánrová dekonstrukce a syntéza všech myslitelných odězků hudebních forem a stylů do jakéhosi obřího zvukového tavicího kotle, kde už dávno nejde o žánry, ale o to komplikovanější pocity, na které formální škatulky nestačí. Sofa Surfers se vzpírají definicím, ukrytí mezi řádky čeří šesté smysly svých posluchačů.

Debutové album Transit (1997) a následující Cargo (1999) vykolíkaly Sofa Surfers základní parametry a prostor, ve kterém se s neuvěřitelnou lehkostí pohybují. Kdybychom se opět vrátili od pocitů ke slovům, od zvuku k jeho formální žánrové přibližnosti, pak na dvou úvodních deskách namíchali suverénní mix dubu, hip hopu, world music, ale i IDM a ambientu. Bylo na čase přemýšlet, kudy dál. Psal se rok 2002 a sofistikovaný kavárenský lounge začínal poněkud udýchán vykrádat sám sebe a třeba produkce vlájkové lodi kultivovaného nujazzu Compost ustrnula v blahosklonně unuděné manýře. I fúze coby princip má své hranice. Třetí řadová deska Encounters (2002) tak přinesla další z řady překvapení, která se pro neposednou diskografii Sofa Surfers stala konstantním a příjemným pravidlem. „Na našem druhém albu Cargo jsme dopilovali cosi jako náš zvukový slovník. Na Encounters jsme se rozhodli tímto naším pohledem podívat na co nejvíce směrů,“ řekl pár týdnů před vydáním alba, tedy v prosinci 2001, Wolfgang Schloegl v rozhovoru pro Levelheaded Magazine. Řada vokalistů, hostů, více živých nástrojů a je z toho překvapivý odklon od sice chvílemi hektického a neuchopitelného, ale stále ještě příjemně se poslouchajícího elektronického lounge k mnohem

neurotičtějšímu, nabroušenějšímu a agresivnějšímu zvuku. Do přívětivého prostředí vídeňských kaváren vtrhnul vykoksováný Tricky s bandou rastafariánských kámošů. Angažované texty reflektují Vídeň počátkem milénia, dobu, kdy Rakousko strašil vzestup rasismu a xenofobních nálad. Neurotické zvukové obrazce, nabroušené texty a ani jedna čistě instrumentální skladba. „Byl to velký risk, ale věděli jsme, že to musíme zkusit,“ dodává Schloegl. Encounters lze dnes v kontextu dále se vyvíjející diskografie Sofa Surfers vnímat jako nakročení do zcela jiného světa, který Encounters objevují a na zatím posledním, eponymním či „červeném“ albu dotahují k dokonalosti. Encounters je temná, paranoidní a deziluzí naplněná nahrávka, ze které radost a naděje kouká snad jen v druhém plánu, tedy v energii a důslednosti, se kterou se Sofa Surfers pouští do vykreslování zcela nových zvukových vizí. Čtyři roky stará eponymní nahrávka představuje opět další surfařskou sofistikovanou hru s neuchopitelností. „Zní to, jako když se nějaká HC noisová kapela snaží o změnu a jet na púl plynu,“ definuje své další směřování kapela v oficiálním prohlášení k vydání alba. Širokou paletu hostujících vokalistů nahradí charismatický hlas zpěváka a tanečníka Maniho Obeyi. Spíš než elektronické odnože vhodné ke kavárenskému lenošení zatím poslední deska připomíná post-rockové Massive Attack. Tam, kam došli na přelomu milénia na Mezzanine, tam Sofa Surfers zvedají vhozenou rukavici a jdou ještě dál.

Mezi Bon Voyage, první skladbou první desky, a červeným albem leží, zdá se, pořádný kus cesty. Přitom k sobě mají tyto skladby velmi blízko, jsou jen různými odrazy a výsledky jednoho konceptu. V půlce 90. let spíše nového, nyní určujícího hlavní trend celé hudební scény. Vloni se Sofa Surfers opět zavřeli do studia a z několika kusých informací, které kapela pustila na svůj oficiální web, je jasné, že Mani Obeya zůstává. Do Prahy tak přivezou nejen průřez svou neuchopitelnou tvorbou, ale také novou desku, o které se už nyní dá s jistotou měrou pravděpodobnosti říci, že bude překvapivá.

Martin Mařák

2close: Nultý bod 2009

„Fotografie, které tvoří obsah tohoto souboru vznikly v průběhu druhého ročníku mezinárodního festivalu Nultý bod. Jde o multižánrový projekt, jehož základní dramaturgii tvoří fyzické divadlo, nové vizuální umění a moderní mime směry s tanečním přesahem. Pohlcen specifickou atmosférou festivalu jsem jako ve snu exponoval stovky záběrů s maximálním ohledem na diváky a učinkující. Většinu na samotných hranicích snímací techniky. Je zřehla nemožné pokoušet se o nějakou obrazovou definici. Předkládám proto několik okamžiků, jako poctu té skupině lidí, kteří byli samotným médiem.“

AGalerie, Palác Akropolis, 4. — 31. 1. 2010

21.01.–25.01.10 festival SPITFIRE COMPANY

a jejich hostů:

21. 1. Svět odsouzcencův
22. 1. Unicorn
23. 1. Ženský divadelní improvizací punk
24. 1. Hlas Anne Frankové + host BLB
25. 1. Metamorphosis famulare

Tentokrát v duchu divadelního punku, bláznovství a rebelie. Bude se hrát v jiném prostoru, než jsou diváci v Paláci Akropolis zvyklí.

10.02.10 RGM Live Space START 2 ROČNÍKU

Druhý ročník soutěže pro začínající, ale už i zkušené kapely RGM Live Space startuje v Paláci Akropolis 10. února. Přijďte fandit, hodnotit nebo si jen poslechnout jména, o kterých na české hudební scéně v budoucnosti pravděpodobně ještě hodně uslyšíte.

18.02.10 Music Class: MAXENCE CYRIN (Fr)

Jak se dá převést rocková a taneční klasika do klavírní podoby? Na tuto otázku vám odpoví Maxence Cyrin na kreativním workshopu pro mladé klavíristy v prostorách našeho paláce umění. Vstup je zdarma, ale kapacita docela omezená, takže pošlete přihlášky na musicclass@palacakropolis.cz

27.04.10 UDG

V rámci benefiční akce pro pomocné psy vystoupí společně s kapelou Sto zvířat a Markem Ztraceným skupina UDG.

26.01.10 Křest CD PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE

Undergroundová legenda vznikla v roce 1968 a jejich tvorba se stala během doby jednou z neoriginálnějších na české rockové scéně. Systematická perzekuce komunistickým režimem vyvrcholila v roce 1976 uvězněním několika členů. Skupina opozičních intelektuálů v čele s Václavem Havlem zorganizovala kampaň na jejich podporu a propuštění, která vyvrcholila v lednu 1977 Chartou 77. Až do dnešních dnů si kapela udržuje jasnou uměleckou vizi a hudebně se vyvíjí k nezaměnitelnému výrazu, který si získává uznání po celém světě.

05.03.10 Other Music: ERIK TRUFFAZ & SLY JOHNSON

[Paris project featuring Philippe Garcia]

Nejaktuálnější projekt největšího evropského trumpetisty a hudebního novátora Erika Truffaze s hlasovým kouzelníkem Sly Johnsonem (mj. člen legendárních Sain Suppa Crew). Koncertní verzi projektu obohatí fenomenální bubeník Philippe Garcia, jehož žánrový rozsah sahá od Be Bopu až k Dubstepu. Hrál s umělci jako Don Cherry či Gian Maria Tesca. Svůj poslední sólový dubstepový projekt vydal pod jménem Kpt. Planet.

25.02.10 ORCHESTRE INTERNATIONAL DU VETEX

Dechovka tentokrát z Belgie! Téměř dvacetičlenná sestava hrající na opravdické nástroje prosperuje v éře deejajů, samplů i laptopů.

FOTOGALERIE

Ivan Prokop

MaPA FOTOGALERIE

Fotograf a výtvarník na volné noze **Ivan Prokop**, člen Asociace profesionálních fotografů ČR a Syndikátu novinářů, se zabývá především hudební a divadelní fotografií.

Je autorem obalů audiovizuálních nosičů, spolupracuje s významnými hudebními festivaly, vydavatelskými, periodiky a hudebníky.

V sedmdesátých a osmdesátých letech byl aktivistou Jazzové sekce svazu hudebníků, kde se podílel na realizaci publikací a tiskovin vydávaných touto organizací a také na organizaci festivalu Pražské Jazzové dny.

Do roku 2005 pracoval na výtvarné a vydavatelské koncepci hudebního vydavatelství Bonton, později Sony BMG Music Entertainment.

V současné době se kromě fotografie, výtvarných návrhů a realizace tiskovin zabývá spoluprací na produkci audiovizuálních nosičů, knih, výstav, koncertů a festivalů.

S Jiřinou Chrastilovou se autorsky podílel na vydání knihy Devět židovských cest (Paseka, 2008), s Jiřím Moravčíkem a Yvetkou Stránskou na vydání knihy Když píseň tluče křídly do oken (Galén, 2009).

56_57

18-19 **SONGFEST.CZ - ROK TYGRA 2010 FENG-YŪN SONG, JAROSLAV DUŠEK A HOSTÉ**

05.02.10, Palác Akropolis, Praha:

+ **ČANKIŠOU** - „tygři se setkají se zpívajícím fénixem“, **VLADIMÍR VÁCLAVEK, JAROSLAV KOŘÁN**, nevidomý dětský hudebník **ROBERT LOMBIN**, čínský klarinetista **GUO CHUANQI**, taiwanská pianistka **Li Yixian**

06.02.10, Filharmonie Hradec Králové:

+ **ONDŘEJ SMEYKAL, VLADIMÍR VÁCLAVEK, JAROSLAV KOŘÁN, JAPONSKÁ HUDEBNICE KAYOKO ZEMANOVÁ a LIDOVÁ MUZIKA Z TŘEMOŠNÉ**

13.02.10, Městské divadlo Český Krumlov:

+ **DAGMAR ANDRTOVÁ-VOŇKOVÁ, AMIT CHATTERJEE TRIO, TOMÁŠ RENDL, JAROSLAV KOŘÁN, IVANA HESSOVÁ, ANEŽKA HESSOVÁ, TRN V OKU** a nepálská tanečnice **TEJ KUMARI THAKURI**.

Koná se pod čestnou záštitou primátora hlavního města Prahy MUDr. Pavla Béma, primátora města Hradce Králové Ing. Otakara Divíška a místostarostky města Český Krumlov Ing. Jitky Zikmundové

20-21 **DIVADLO COŽE? dVA PA** [☞ 22.02.10](#)

Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory Městské části Praha 3.

26-27 **KABARET CALIGULA** – Zkáza vesmírné lodi Libido **dVA PA** [☞ 14.02.10, 21. a 22.03.10, 23. a 24.05.10](#)

Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory Městské části Praha 3.

28-29 **HENRY ROLLINS** – Mluvené slovo **PA** [☞ 08.02.10](#)

Pořádá Obscure Promotion ve spolupráci s Art Frame Palác Akropolis s.r.o.

30 **SKINDRED PA** [☞ 27.02.10](#)

Pořádá Charm Music s.r.o.

32-33 EuroConnections: **MAXENCE CYRIN** (FR) **PA** [☞ 18.02.10](#)

Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory Hlavního města Prahy, Městské části Praha 3 a Rádia 1.

34-35 EuroConnections: **EMILIANA TORRINI** (IS) + **LAY LOW** (IS) + **SELFBRUSH** (CZ) **PA** [☞ 28.01.10](#)

Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory Hlavního města Prahy, Městské části Praha 3 a Rádia 1.

36-37 EuroConnections: **[RE:JAZZ]** (De) **PA** [☞ 23.03.10](#)

Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory Hlavního města Prahy, Městské části Praha 3 a Rádia 1.

38-40 Respect Plus: **MAHALA RAI BANDA** (RO) **PA** [☞ 27.01.10](#)

Pořádá Rachot Production. Spolupořadatelem jsou Městská část Praha 3, Hlavní město Praha a Respekt.

42-43 Respect Plus: **TARTIT** (Mali) **PA** [☞ 17.02.10](#)

Pořádá Rachot Production. Spolupořadatelem jsou Městská část Praha 3, Hlavní město Praha a Respekt.

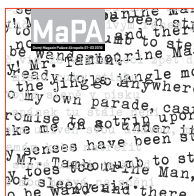
44-45 **JAROSLAV OLIN NEJEZCHLEBA A JEHO HOSTÉ: PETR SKOUMAL, VLADIMÍR MERTA, IVAN HLAS TRIO, VLASTA TŘEŠŇÁK, ANNA K, VLADIMÍR MIŠÍK, BLUES SESSION A DALŠÍ - 50 LET** **PA** [☞ 10.01.10](#)

Pořádá Junior klub na Chmelnici.

50-52 Other Music: **SOFA SURFERS** **PA** [☞ 26.03.10](#)

Pořádá Rachot Production. Spolupořadatelem jsou Městská část Praha 3, Hlavní město Praha.

Změna programu vyhrazena.

OSMÉ ČÍSLO LEDEN – BŘEZEN 2010

ZA PODPORY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Městská část Praha 3

POKLADNA /CAFÉ /TICKETS tel. +420 296 330 913, denně /open daily 10.00–24.00 so+ne / sat+sun 16.00–24.00 Předprodej vstupenek také v síťích Ticketpro a Ticketportal Rezervace vstupenek na divadelní představení dva končí den předem – dva@palacakropolis.cz Předprodej vstupenek sítě Ticketpro v Kavárně Paláce Akropolis denně 10.00–21.00, so a ne 16.00 – 21.00
RECEPCE /OFFICE tel. +420 296 330 911, fax +420 296 330 912, info@palacakropolis.cz,
RESTAURANT AKROPOLIS rezervace /reservations tel. +420 296 330 990-91 denně /open daily 11.00–01.00
JUNIOR KLUB příspěvková organizace Prahy 3, tel. +420 296 330 961, info@junior-klub.cz

MAPA – MAGAZÍN PALÁCE AKROPOLIS

Vydává **Art Frame Palác Akropolis, s.r.o.**, Kubelkova 27, Praha 3, IČ 27172376, DIČ CZ 27172376
Vychází třikrát ročně, osmé číslo vyšlo 18.1.2010
MK ČR E 19298

ŠÉFREDAKTORKA Ester Starman

PRÍSPĚVATELÉ Ondřej Formánek, Daniel Řehák, Kateřina Eva Klimešová, Ondřej Kašpar, Lukáš Rychlý, Vladimír Hulec, Kateřina Lešková-Dolenská, Karel Kočka, Ondřej Stratilík, Iveta Poláčková, Jakub Pech, Petr Dorůžka, Ondřej Bezz, Jiří Hradecký, Jan Pomuk Štěpánek

DESIGN, GRAFICKÁ ÚPRAVA, OBÁLKA Carton Clan cartonclan.cz

FOTOGRAFIE archiv Paláce Akropolis, není-li uvedeno jinak

TISK Janova dílna

WWW.PALACAKROPOLIS.CZ

